Roman
Sv.
(Br)
0

HVARDAGSSLIT

OCH

HÖGTIDSGILLEN

GODBITAR UR

THURE SÄLLBERGS HUMORESKER

MED 25 ILLUSTRATIONER

BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG, STOCKHOLM

Pris 25 öre.

Sällberg, K. T.

HVARDAGSSLIT

OCH

HÖGTIDSGILLEN

GODBITAR UR

THURE SÄLLBERGS HUMORESKER

MED 25 ILLUSTRATIONER

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

Stockholm 1911. Tryckt hos Beijers Bokförlagsaktiebolag.

Vernamo marknad.

Den af herrskapet, som sett och läst uti en fransysk geografi, en sådan, som läses i Frankrikes elementarläroverk och vid dess universitet, har inhämtat, att denna lärda och lysande geografi lärer den franska ungdomen, att Sverige egentligen inte har mer än tre stora städer, nämligen Stockholm, Vernamo marknad och Kristiania.

En sådan uppgift i en lärobok bevisar mycket, men den ådagalägger framför allt, att Vernamo marknad är någonting stort, beundransvärdt och världsberyktadt. Ja, den är verkligen ett stort under. Men nu säger ju filosofien, att ett under är detsamma som ett mörker, hvilket den framskridande kunskapen och kulturen komma att skingra.

Det skulle då verkligen vara en evinnerlig skada och en stor synd, om Vernamo marknad skulle blifva begripen och utrannsakad och förty mista sin nimbus.

Ty än så länge är han i alla fall det vidsträckta västra Smålands frihets- och underbara klangdag, så jag förvånar mig inte ett dugg öfver, att Snoilsky skrifvit en af sina mest kända och härliga sånger just om »Vernamo marknad».

Jag själf har skrifvit tre dikter om den marknaden, så det vete sjutton, om inte jag kan ha godt hopp om att bli en af de attan i Svenska akademien. Så stolligt har ju händt förr.

En söndag kom jag in uti en småländsk kyrka för att öfva andakt. Där var fullt af folk, ty småländingarne äro fina, laglydiga och framför allt kyrkosamma människor, särdeles inom Jönköpings län, där statskyrkan har sitt bästa stöd, och där inga villomeningar eller vinkelpredikanter tålas. Kyrkan var alltså proppfull, och när det led emot att evangeliet skulle läsas, frågade jag min sidokamrat i bänkenom, en gammal odalman:

— Hvilken söndag är dä' efter sexagesima? Jag har glömt'et, min syndare.

— Efter sexagesima, dä' vete hundingen! Men i da' ä' dä' femte söndan efter Värnamo marken! genmälte gubben och försjönk därpå ånyo i sina betraktelser.

Äfven häraf skönjes tydligen hvilken märkvärdighet denna marknad är.

»Kors hva' mänsker å kriatur!
Hvar ska' en börja å bli'a?
Ja' rent föröras i min natur
Öfver alla, som åka å köra och ri'a.»

Tiden, som ju förändrar nästan allting, har visserligen gjort Vernamo marknad lite mera fin och nobel än han var i vår ungdom samt bibringat honom en del modernare later, än han lade i dagen under svunna dagar.

Men i mångt och mycket är han sig lik.

Ännu i dag kan man, gualof, få iakttaga, hur pojkarna midt på blanka gatan kyssa töserna så att det skräller liksom när clowner örfilas på en cirkus. Och flickorna spotta inte och fräsa, om pojken är svart om munnen af snus såsom en morian.

Ibland kommer svartsjuka med i spelet och då händer det att man äfven kan få se hur en rättfärdig »nörfil» rätteligen ska' utdelas.

Men i allmänhet inskränker man sig till att höta åt hvarandra samt utlofva stryken framdeles.

Detta sker dock i så rysansvärda ordalag, att man kan hissna därvid.

— Kösser du henne en gång te' mä' din syndie trut, så sparker ja' te' dej, så du flyger på an'ra sidan norpolen! heter det. Och sådant låter vådligt.

En del småländingar äro vid marknaden i Vernamo ganska begifna på öl.

Dessa ölfestare äro ödesdigra för skjutbanornas fagra mamseller.

En gång hände det, att en dylik ölfestare skulle skjuta en serie. Men han dinglade hit och dit och följden blef, att han slängde in pilen just i ögat på mamsellen, till stort men både för hennes syn och utseende.

— Dä' to' precken! sa' pojken och sprang sin väg, när tösen började tjuta.

Så händer det också, att gamla ärevördiga gubbar lura hvarandra i stutahandel ute på marknadstrådan och varda fiender för lifvet.

Råkas de se'n ölbeskänkta på hemvägen, kan mycket ledt inträffa, hvilket sedermera får uppgöras inför domaren i processer, som kunna räcka många, många år.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sven i Gaxås hade blifvit lurad af Nesse i Jonsbo och vardt däröfver så gripen i sitt innersta, att han på hemvägen från marknaden klådde upp Nesse och i öfrigt for fram som en stolle. Länsman lade sin segervana hand däruti, och två vittnen betygade inför den vällofliga rätten, att Sven varit ösfull, slagit af piskskaftet på Nesse, så att denne »ble bå' röder och blodiger», att han skällt ner alla, som han for förbi, och att han misshandlat märren.

Ti. Heuri

Så går det till, när storgubbar ä' arga på hemväg från Vernamo marknad.

Det är inte marknadens utan ölets skuld.

Men Sven gaf inte med sig. Han hade vittne han också, och det var hans gode vän Lasse i Fällan, som han under den stora dagen mött på vägen.

— Han kan bestrida, att ja' hvarken gjorde det ena eller det andra, stoltserade Sven.

— Hur dags var det, då vittnet mötte svaranden? sporde domaren.

— Hur dags på da'en dä' va', kan ja inte säja, för dä' va' en söckneda', så ja' hade inte klocka mä' mej, utan ho hängde ofvan sänga där hemma; å för resten ä' boätten bucklader, så att en kan knappt ha' henne i söndagsvästen heller, utan att ho' blir fuller utå snus å annan don, som en karl har i feckerna.

— Det där hör inte hit! Hur dags på dagen var det? röt domaren.

— Ja', si dä' vet ja' inte!

— Vittnet vet väl om det var kl. 6 f. m. eller 6 e. m.?

— Ja, dä' vet ja' att det inte var någondera delen!

— Vittnet måstå uppgifva tiden!

— Dä' ä' omöjligt. Men så möcke kan ja' bestrida, att ja' liksom vill erinra mej, att ja' alldeles som kände på mej, att dä' va' framåt aftonvardsdags.

— Hade svaranden någon piska vid mötet?

— Ja, vesst i Guss namn hade han pisk, för han var ju körannes, å märra hans ä' inte just lättfärdig, så nok hade han pisk!

— Såg ni piskan? Ett annat vittne säger att hon var afbruten och låg ett stycke från den plats, där ni möttes!

— Kors så unnerligt! Aldri' kunne ja' tro, att han var piskalös.

— Såg ni piskan?

— Ja, si dä' minns ja' inte.

— Nå, minns ni om svaranden var full?

— Ja, dä' minns ja' att han inte va'!

— Men andra vittnen ha intygat, att han så var!

— Så besönnerligt! Ja' talte ve' honom å inte va' han full, kanske lite supen.

— Hva' är det för skillnad på full och supen?

— Jo, fuller ä' bara den, som legger vi'öppen i bakhäcken och inte känner igen folk. Men Sven satt raker i sätet och bara dinglade ett grand hit och dit!

— Föreföll hästen misshandlad eller öfveransträngd?

— Nä' gubevars! Dä' va' ju hans egen märr. Han hade inte lånat henne, så inte messhandlade han henne, å för resten åkte han i lätto å hade inget lass, så på märra geck ingen nöd. Ho' ä' mä' här i da', en redit liten bra märr. Vell domaren gå mä' ut, ska' han få si att ja' inte lögnar!

— Förde svaranden oljud?

— Nä' inte hva' ja kunne si!

— Jag frågar: hörde ni honom föra oljud?

— Nä', dä' lade ja inte märke tell, så dä' kan ja' inte påbörda honom. Men dä' reder länsman nog attan opp! slöt Lasse och tittade försmädligt på åklagarn.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ja, sådana där små trefliga farser spelas efter marknaderna alltid upp på vägarne och i domstolarne och bilda lustiga afbrott i landtlifvets enslighet.

Det vore allt stor synd, om den här välsignade kulturen, som folk nu för tiden skräpper så mycket med, skulle komma att fördärfva Vernamo marknad och kanske till och med åstadkomma, att han strökes bort ur fransosens geografi.

Fransosen har, tycks det, inte för mycket begrepp om stora och höga ting.

Måtte han då åtminstone få behålla sin kunskap och sin tro på — Vernamo marknad.

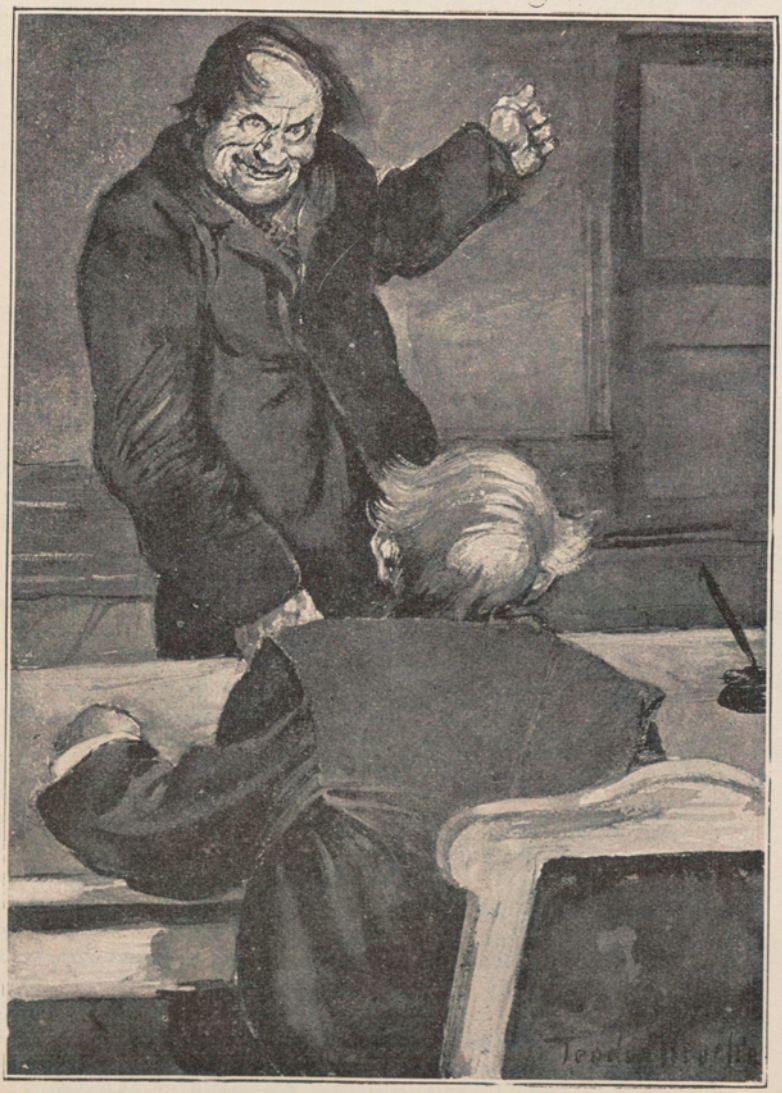

Trætte mænd.

»Midsommarafton kommer ej hvar da', sjong trallalej och sjong trallala.»

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det ser verkligen ut som om världen och mänskligheten började på att åldras.

Jorden tyck's vara trött på att gifva ifrån sig riktiga skördar. Hon börjar rent af att gubbna till samt har så grufligt stor disposition för att förkyla sig. Det se vi ju tydligen alla år. Hon är minsann så torr och skrumpen som en gammal undantagsgubbe, och här och där har hon förkylt sig samt ser rödgul och otreflig och saftlös ut.

Stackars gamla svenska jord! Hon kan väl egentligen inte längre stå emot de isiga pustarne från Ishafvet och Nordpolen. Man kan inte begära att hon ska' kunna hålla ut, när skogspatronerna i Norrland och öfverallt för resten ha' flängt af henne tröjan och dag ut och dag in fortfarande kläda af henne det ena plagget efter det andra och barbera bort från hennes ansikte skogspark på skogspark.

Snart skall hon väl inte ha ett endaste löf att skyla sig med.

Nere i Småland, som fordomtima var ett ganska bra skogsland, har det nu gått så långt, att de använda rotting till tandpetare. Så stor är bristen på trä därnere.

En turist, som strax före midsommar kom och såg vrakmarkerna, frågade en gubbe, hvilken gick och spanade efter lite kaffebränsle mellan stubbarne:

— Hva' ska' den afbärgade skogsmarken användas till?

— Till att inteckna så högt som möjligt ä'! lät gubben.

— Hvar ä' miljonerna för skogen?

— I helsefyr! För en del ha träpatronerna byggt stenhus i sjöstäderna. Det andra ä' oppsupet å har inte lämnat andra spår efter sej än magkaraktär, högfärd, virkeshandlare och kaffesjuka hos våra fruntimmer! Men vi ha' ju slätt och vackert. Ingen skog skömmer utsekten. Vi ha flöttat horisonten ett vådligt stöcke å gjort vägen öppen för nordanvinden och frosten. Vi ha', som dä' står i bla'et, vi ha' bedrefvet den öppna dörrens poletik! slöt gubben.

Det var en filosof och ett sanningsvittne, den mannen. Och en sådan var turisten också, ty det var jag. Alltså trifdes vi tillsammans och språkade mångfaldiga karlaord den dagen.

Vi kommo öfverens om att äfvenledes folket, som i dessa dagar vankade på den afklädda och förfrusna jorden, inte är så trefligt och lefnadslustigt som fordomtima. Nu gå de här och sucka och pusta och tänka inte på annat än att vara fina och bekväma och reputerliga.

Nej, annat var det fordom dagarne före midsommar. Då barkade ungdomen, full af sprittande lif och kraft och reel kärlek, ut bland blommor och löf i björkdungarne och band kransar för majstången.

Då sjöng man med hättan på nacken och armen om flickan, som intet snörlif hade:

»Midsommaraftonen kommer ej hvar da',
Sjongtirallalej och sjongtirallada!
Då ska' dansen gånga uppå fager äng.
Hej, bland ängabullar bädda vi vår säng —
Medan göken flaxar kring och tutar.»

— Jaha, dä' va' på den tiden dä' — suckade gubben. Ja' minns en midsommarafton i början på attanhundrafemtitalet — fortsatte han och klarnade upp och plirade med ögonen och såg illmarig ut. — Ja' minns den messommarafton, när ja' dansade mej te' käringen min.

Då gick dansen här borte på herregår'n, på planen ofvanför spannmålsboden, där stickhyflen nu går, å där de nu kola svallar och annat afskräde från sågen. Nu sir där ut som Rejusalems förstöring, svart och ledt och eländigt. Men på den ti'en var där äng och blommor å grannlåt.

Där dansade vi allti' kring majstång om messommarafton i början på femtitalet och baronen bestod fägningamat och fägningadrecka på hela godset. Jödde i Lillängen spelte fiol och Josef i Svensbygget blåste klarinett, så han kunde spräcka sej.

Vi va' måntro inte slaka i hasorna på den ti'en, vi kunne dansa i ett masadrag från kväll till morgon, utan te' å flämta, och sen kunne vi setta i körkan på messommarda'n utan te' å somna ett endaste tecken. Vi va' pojka hela da'n, vi.

— Dansade ni er till eran hustru en så'n dag? sporde jag.

— Visst gjorde ja' dä'. Och det gjorde ja' på folkavis.

Si', dä' hade var't bra emellan Inga Malena och mej en långlig ti'. Men så kom di och sa', att spektoren på herregår'n liksom ville vid henne, för ho' va' grann som en sol. Ja' trodde pratet och drog mej, för en rejel karl vell inte gå och slicka efter nåra herreslankar. Men det gjorde ondt i mej och dä' kändes som om ja' hade fått en hård och kall klump i bröstet.

Så en messommarafton var där efter vanligheten dans i ängen. Baronen hade låtit bära ut en hiskligt stor och vid bykbalja, som var full med drecka och knäckebrö'. Dä' var bå' mat och dröck på en

gång. Dä' jäste och smakade redit bra och vi söjde upp brö'et, som var blottnadt och lättätet och drack drecka, så att dä' sto' härliga till.

Men den kvällen såg jag tydligt, att spektoren inte kunne låta bli Inga Malena. Han dansade med henne jämt och ho' tordes inte neka. Ju längre det led på kvällen, ju värre ble' den förhärdade spektoren.

Så en gång, när han dansade förbi mä' Inga Malena, tittade hon så besattandes och konstigt på mej. Hon tittade precis som folk göra när de hålla på att drunkna och sträcka händerna efter räddningsplankan. Då begrep ja' schäsen och dä' klack till i bröstet på mej, för nu visste ja' hvar ja' hade mi' lilla Inga Malena. Vips tog jag Lotta i Bolet och dansade efter spektoren och hann på honom borta vid dreckabaljan. Gu' vet hvar ja' feck kraft ifrån, men ja' tog ett skutt och sålade Lotta flatsides emot spektoren mä' en sådan hundans kraft, att han släppte Inga Malena och dråsade baklänges i dreckat så stor han var. Drecka och blött brö' for högt i sky, och spektoren feck sig en rejäl skräll i bakhufvet uti baljkanten. Baronen tog till att grina och slå sej på knäna och hoppa som en annan kresten. En kunde knappt tro, att han var baron, så skrålade han, när stalldrängen drog upp spektoren ur dreckat.

Innan han trellade i baljan var han hvitklädd. Men dä' var han inte längre, när han drogs därutur. Men han skrefvade därifrån så fort han kunne, allt under dä' baronen och allt herrskapet höllo på att grina sej fördärfvade.

Har inte herrn hört, att dä' säjs om en person, som dä' gått galet för: »dä geck åt dreckat för honom»? Dä' ordstäfvet kom upp utå' dä', att ja' dansade den fleckegalne spektoren i dreckabaljan.

Men midt under villervallan smeto jag och Inga Malena bort och satte oss under den stora eken i hästhagen, och när sola rann opp på morgonen, hade vi allt klart mä' hvarandra te' evig ti'. Nu ha vi hållit ihop i snart femti år och ämna göra däsamma te' döada'r.

Jo jo, på den ti'en var dä' lust och lif i ungdomen och lek och ras i björkdungarne vid messommarti'.

Nu ä' ungdomen för finer och för bildad. En kan inte binda kransar med handskar på händerna eller dansa i daggen med gula skor. Och björkdungarne äro borta. Man har gjort pinnstolar utå' dom, slöt gubben och släppte ut en suck öfver den tröstlösa stubbafällan.

Hvad var meningen?

När Karl Svensson i Hinneryd var en liten pojk och sprang omkring på gårds- och vedbacken, klädd i en landtligt illa sydd kolt och föga ren under näsan, hände det honom en gång ett ganska bra spratt.

Rätt som pojkavasken kultade omkring därute och försökte slå ut ett fönster i far sins bod, kom han i olycka. Ty synden straffar sig själf, och jag omtalar nu denna händelse icke minst till varning för pojkar, hvilka hålla på att slå ut fönster, hvilket är deras största nöje. De kunna öfverhufvud aldrig se ett helfärdigt glas, de bytingarna och vilddjuren.

När de bli stora, förstå de sig, gu' nåde oss, också på att synda och fördärfva sig med glaset.

Nå, lelle smutsige Karl, fideikommissarien till Hinneryd, höll alltså på att dräpa sönder en ruta för far sin. Gärningen blef dock aldrig fullbordad, ty i detsamma kom Hinneryds stora sugga och uppenbarade sin feta lekamen på skådeplatsen. Son hade fruktansvärda later, ty hon var af ädel ras, hvilket väl är detsamma, som att suggan var adlig.

Det var alltså icke underligt, att Kalle blef förfärad och grep till flykten med sådan fart, att han inte visste ordet af, förrän han dråsade ner i brunnen.

Brunnar äro farliga för barn, och man hör ofta talas om, att småttingar stupa uti dylika. Tidningarna kalla sådana händelser för olycksfall.

— Hvar i Herrans namn ä' pajken, den lelle rare välsignade pajken? bölade en stund efteråt mor i Hinneryd.

Och när husfolket letat och snokat en lång vändning, funno de honom till sist stående i brunnen.

Vattnet räckte honom inte längre än till halsen, ty det var en usel brunn.

För öfrigt var gossen oskadd.

Händelsen väckte på sin tid stor uppmärksamhet i orten och omtalades i tidningarne landet rundt.

— Där ha vi ett nytt bevis på änglavakten! sa' tidningen.

Andra åter, mera världsliga människor, yttrade: — Den som ska' hänga, drunknar, min själ, inte.

Underlig och beaktansvärd var i alla fall denna händelse, ty det inträffar väl dock icke ofta, att en människa eller en pojke ramlar ner i en brunn och går skadeslös därutur.

J. Heuchin

Med hundar och kattor kan det stundom hända.

Dock, när en mänsklig varelse oskadd räddas från en, såsom det kan tyckas, alldeles säker död, så har man skäl förmoda, det försynen har någon särskild mening med och bestämmelse för den varelsen framdeles.

Så tycks åtminstone hafva varit fallet med hjälten i denna väl grundade och sannfärdiga illiad.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Lille Kalle i Hinneryd växte och frodades. Hans underbara äfventyr i den tidiga barndomen beredde honom en viss nimbus, och ortens käringar hade alldeles bestämdt för sig, att han i framtiden skulle blifva till ett ljus och en lykta för andras fötter.

— Han blir nok en predikant! snörflade de och spådde honom vid kaffejuntorna en härlig och ärorik framtid.

Under tiden växte Kalle ut till en yngling, och så satt äfven han en sommarnatt under Sunnerby ek.

Herrskapet känner väl sägnen om Sunnerby ek?

Inte det!

Jo, om henne sägs det, att tre personer, däraf en präst, hängt sig uti densamma samt att hon däraf fått en underbar kraft.

Friar man under henne en sommarkväll, blir äktenskapet lyckligt och hjonelaget rikt.

Så sägs det, och därför är det en sed bland ungdomen i trakten att fria och gifva hvarann sin tro under trädet med den hemska förhistorien. Men det fordras en smula mod att gå dit en natt.

Därför fria de rädda och svaga på andra ställen. För folk af den sistnämnda arten kan det nu ofta slå fel här i världen, oftare än för den modige och tilltagsne, och däraf har väl eken fått sitt rykte.

Men Kalle i Hinneryd var inte feg och fördenskull friade han under Sunnerby ek.

Jag sa' att Kalle inte var feg och det var för ovanlighetens skull sant, men han hade en annan egenskap. Kalle var snål och ville bli rik.

Käringarna profeterade en gång om honom, att han skulle bli en guds man och en föresyn för andra. De talade, de såsom andra profeter, i vädret.

Kalle blef en girigbuk.

Det fanns i socknen just ingen snålare karl än han, hvilket ville säga mycket, ty folket här ute är skam till sägandes icke liberalt eller gifrundt.

Men Kalle i Hinneryd var värre än alla andra, ty om det blifvit fråga om'et, så skulle han kunnat försvära sig till hin håken för två och femtio.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Frieriet under Sunnerby ek hade emellertid haft till följd, att han öfvertagit fädernehemmet, att han gift sig och att det födts honom en son.

T. Heerlin

En sommarafton gick denne lille vindböjtel och ostyring, liksom fadren en gång i tiden, och lekte och gjorde ohägn på Hinneryds fäbacke.

Den lilla nya upplagan hade fått i sin skalle att skrämma fölungen, som betade det saftiga gräset kring brunnen.

— Låt bli fölingen eller får du smörj! skrek fadern tidt och tätt åt pojken. Men det halp inte, utan rätt hvad det var, lyckades bytingen verkligen med sin piska träffa den lille araben, så att denne blef rädd, gjorde ett språng och — stöp rakt ner i brunnen med framdelen förut.

Ni kan tro att denna händelse grep den girige gamle-Kallen.

När man ändtligen fått upp det döda djuret, stirrade han och darrade samt bar sig åt som en galning. Men han sa' ingenting. Det var som om förlusten gjort honom mållös. Han tog grimman af fölungen och synade och slet i grimskaftet, som om han velat utröna om det tagit skada. Blek var han som döden.

Hustrun trodde, att han hade ondt i sinnet mot pojken, som orsakat förlusten, och fick därför brådt att gömma undan denne.

Men under tiden passade Kalle på att löpa till skogs med grimman i näfven, och da'n därpå hittades han — hängande död i Sunnerby ek.

Hade nu försynen räddat honom som barn ur brunnen endast för detta rysliga öde?

Eller skulle han gått något skönt och härligt och lyckosamt till mötes, om han bedt om kraft att kufva girighetens ande inom sig?

Ja, godt folk, på sådana frågor kan inte jag svara, ty det vet »inte jag och inte ängelen heller». Jag relaterar blott fakta och gör inga utläggningar.

Men angående Sunnerby ek sägs det nu, att hon förlorat den kraft hon besatt för det tre personer hängt sig uti henne.

Nu har ekens krona burit fyra mogna frukter, och nu duger hon inte längre, ty endast tretalet är heligt.

Goliat i Billa.

Han hette egentligen i kyrkoboken Lars Lorentsson i Billa. Men det namnet begagnades just inte, utan vi kallade honom för det mesta »Goliat i Billa». Det öknamnet hade han fått, emedan han var en grömsing och ett stort, långt, illavulet åbäke bå' till kropp och själ. Ful var han i synen, och grym var han till hjärtelaget. Svartmuskig och solkig af snus i ansiktet, skum i ögonen och mörk i själen. Sådan var Lars i Billa, där han gick och såg ner på folk. Tretton kvarter lång var han, när han mönstrades in till beväring, men han var lite kutryggig, så att han kunde aldrig stå rak utan gick och lutade och lurade som en hök och som om han i hvart ögonblick tänkt slå ner på någon. Hade han kunnat räta ut sig riktigt, skulle han nog mätt tretton och ett halft kvarter i längd och kunnat visas för pengar. Därför kallade vi honom Goliat. Och en filisté var han. Skräflade och pratade gjorde han och berömde sej själf och allt sitt, så att det kvalde en annan, som tvingades höra på honom.

— Hur han blef rik, frågar ni?

Jaha, därom hviskades det mycket, och en mörk och svart historia gick det om saken. Men högt talades det sällan om Goliats affärer. Vi voro liksom buskablyga för honom, för han vejde just inte för någon eller något, ty om han viftade till någon med sin högra näfve, så tog det tätt och ledt. Men nu, se'n han är borta och ligger på sjöbotten, kan en ju våga repa upp, hvad som hviskades om honom. — — —

— — — —

När Goliat köpte Billa af lille Johannes Svensson, skrämde han sig till goda privilegier med betalningen. Goliat hade inte ett öre, förstås, utan blef skyldig Johannes åtta tusen riksdaler, som han gaf revers på. Och så skulle han betala femhundra om året jämte ränta på den oguldna hufvudstolen, tills gälden blef betald, som det heter på lag- och bankspråket.

Nåja, Goliat flyttade till Billa och började bruka och regera som en matador. Men nå'n afbetalning hörde Johannes aldrig af, och ingen ränta fick han heller.

Hvarje gång den stackars Johannes kom till Goliat och i ödmjuk ton kräfde sin fordran, svarade Goliat aldrig ett ord utan gick emot den arme fordringsägaren och skar tänder och knöt näfvarne och tedde sig, som om han velat strypa honom eller bryta af honom på midten.

Då sprang, förstås, Johannes sin väg, så fort benen kunde bära honom. Och Goliat vrålade som en åska efter honom:

— Försöker du med stämning eller lagsökning, så läs dina böner, och bered dej te' dö'en, innan du söker reslasion!

Så förrunno flera år, och Goliats skuld till Johannes Svensson växte, förstås, med hvarje dag, som gick. Johannes höll på att bli tokig, ty ingenting vågade han på laglig väg göra åt saken, och till sist tordes han inte ens kräfva Goliat, som rent af vettskrämt honom och som blef allt mera ilsk och barbarisk, ju mer han blef skyldig.

Johannes blef därför inte litet glad, när Goliat en dag kom och hviskade till honom, när de träffades vid kvarnen:

— Vill du gå te länsman i mor'n kväll och ta revers och inteckning mä dej, så ska du få hela subbet. Jag har lånt på ett annat håll, och så kan länsman skrifva kvittens oss emellan. Men håll tyst mä din gång, annars kunna andra fordringsägare dyka på mej!

Dagen efteråt strax före skymt drog Johannes gladeligen åstad med alla sina fordringsbevis, och det var endast hustru hans, som visste, i hvad slags ärende han gick bort.

Men det blef natt, och han kom ej tillbaka, morgonen randades, men ingen Johannes syntes till. Dag gick efter dag, men karlen vände ej åter.

Hos länsmannen hade han ej synts. Så frågade man Goliat.

— Jo, vi träffades på vägen. Han fick sina pengar och jag mina papper. Vi brydde oss inte om länsmannen. Vi töckte dä' va onödigt att gå dit, utan Johannes gick åt sitt håll och jag åt mitt. Han har römt mä pengarna, förstås, lät Goliat.

Några da'r efteråt träffade man på Johannes död i skogen med inslagen hufvudskål.

— Når'a strykare hade var't i närheten och sett på när ja' flydde Johannes de många pengarna. Och så hade de mördat honom och rånat honom, dä' ä' tvärsäkert, förklarade Goliat.

Man fick emellertid aldrig någon spaning på några strykare. Men folket anade nog, hvem som kommit Johannes om lifvet.

— En kan nog tänka sej, hur det gått till, fast dä' inte duger att säga't högt, eftersom ingen har sitt nå't! Och hvarifrån skulle väl Goliat fått pengar att lösa inteckningarna och skuldsedeln, som han nu har i sitt våld? hviskade folket.

Och Goliat hade blifvit rik i ett endaste tempo. — — —

Men för Johannes Svenssons efterlefverska blef det skralt. Innan de sålde Billa till Goliat, hade de varit ett välbärgadt folk. Men nu var det med nätt och nöd änkan kunde försörja sig och en pojke, som hon hade. Vår Herre låter dock ingen gärna svälta ihjäl. Goda män'skor ömmade för det stackars folket och hjälpte dem till rätta, när det blef för svårt. Pojken blef kvick och skötsam, stor och stark och frisk. Patronen på Linås, som fattat tycke för honom, höll honom i en landtbruksskola, och när pojken gått igenom densamma, gjorde patronen Axel Svensson till sin inspektor.

Men Goliat blef inte bättre till sinnes, sedan han fått medel och blifvit rik. Egendomen förkofrade sig visserligen för honom, ty »skam hjälper alltid de sina».

I sinnet på honom inträdde dock ingen förbättring. Han blef tvärtom mera vresig och hemsk, och så slog han sig på superiet samt började hushålla illa med hustrun och sin dotter. Många gånger körde han dem i vall, när han var full. Men ingen vågade taga deras försvar emot honom mer än Axel Svensson, som också många gånger kallades till Billa för att styra på den rasande mannen.

Och det var rent märkeligt. Så fort Goliat fick se Axel, blef han liksom rädd och bara stirrade på honom och skrek:

— Gack din väg, så jag slipper se dej, så ska jag styra mej!

Axel liknade far sin, och om honom ville Goliat inte ha nå'n påminnelse, kantänka.

Men Goliats flicka blef kär i Axel och han i henne, ty underligt länkar vår Herre människornas öden. De unga drogos till hvarandra allt mer och mer.

Patronen i Linås talade allvarliga ord med sin inspektor i ämnet, framhöll det mörka talet om hur Goliat kommit åt Billa och rådde honom att undfly den familjen. Men det hjälpte inte.

— Flickan rår inte för hvad far hennes måhända har brutit, genmälde han.

Men när Goliat begrep, hvar flickan hans gjort af sitt hjärta, blef han alldeles galen och svor på, att han skulle skjuta både honom och henne och sig själf, om hon vidare såg åt den fattiglappen i Linås.

— Du har hans lif i din hand. Vill du rädda honom, så gifter du dig tvärt med Kalle i Vreten.

Kalle var son till Goliats ende vän och supkamrat.

Och så stor var flickans räddhåga för sin far, att hon gick in på förslaget. Hon måste ju rädda den, hon älskade.

— — — —

En afton satt Axel sorgsen och förtviflad i en liten eka och metade ute på sjön, som sträcker sig mellan Linås och Billa. Sedan han fått veta, att Elsa i Billa icke kunde bli hans, höll han sig mycket för sig själf och grubblade och liksom skydde för folk, så att hans vänner voro nästan bedröfvade för hans skull. De hade aldrig anat, att han tagit det så djupt med Elsa, och de befarade nästan, att han tänkte tillfoga sig något ondt.

Rätt som Axel så satt där på sjön och hängaf sig åt sorgsna drömmar, fick han höra gorm och högljudt prat såsom af fulla människor. Och så fick han se en annan båt ro åt Billa-hållet. Där sutto fyra personer i den ekstocken. Det var Goliat och Elsa, Kalle i Vreten och dennes far. Karlarna voro öfverlastade, och i aktern satt Elsa blek som ett lik bredvid sin drinkarefästman.

De kommo från stationen. De ha varit i sta'n och handlat bröllopsgåfvor, tänkte Axel, såsom sanningen också var.

I detsamma fick Goliat syn på Axel och flög upp från årorna, knöt händerna åt honom och skrek:

— Ro åt helsike . . . din . . . din . . .

Mera hann han ej få fram. Den väldiga kolossen raglade till, ekan vickade och kantrade. Män'skor och bröllopsgåfvor i sjön.

När Axel kom till olycksstället, hade Kalle i Vreten och hans far redan gått till botten. De hade fått slag af rus och förskräckelse och sjunkit tvärt. Elsa flöt på sina kläder och arbetade sig mot Axel. Goliats hufvud var ännu öfver vattnet, vanställdt af dödsfasan och hemskt att skåda. Han försökte gång på gång tala, men det stockade sig för honom. Först när Axel dragit Elsa till sig i båten, tycktes hans förskräckelse ge med sig något, och när Axel därför redde sig att gripa tag i Goliat, tittade denne på sin dotter och tycktes mumla:

— Ta' honom och försona far din —

Men han sjönk, innan meningen blef fullbordad, och trots öfvermänskliga ansträngningar lyckades Axel icke vidare få fatt i honom.

— — — —

Jaha, så gick det till. Det var en faslig händelse, och ni

läste förstås i tidningarna på sin tid om de tre männens drunkning i sjön Billa.

Ett halft år därefter tog Axel i besittning både Elsa och sitt fädernehem. Där kvittrar nu Goliats dotter och söker att med sin kärlek sona, hvad far hennes en gång säkerligen bröt mot hennes älskade makes föräldrar.

En förskräcklig situation.

En dag inträffade här i socknen ett så kalladt drama, ett hemskt och upprörande sådant, ett sällsynt och konstigt drama, som man eljest endast får läsa om i de mest hiskliga romaner.

Det var två människolif, dyrbara och framstående, som stodo på spel samt under cirka tio minuter liksom hängde på ett hår.

Man tycker, att de där herrarne, som roa och föda sig med att sätta ihop detektivhistorier, hafva en förvånansvärd och osedvanlig fantasi. Men de förmå dock knappast fundera ut så spännande och hårresande situationer, som dem verkligheten stundom arrangerar midt ibland oss.

Detta är ett faktum, som jag själf kan bestyrka, ty jag var den ene af dem, som sväfvade i dödsfara.

Länsmannen var gualof den andre.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvar och en vet, att det är som så, att när läns- och fjärdingsmännen komma ut i bygden och hafva något viktigt värf för sig, vid hvilket de tarfva handräckning eller ojäfviga vittnen, ha de vanligen svårt att få folk till hjälp.

Vi hålla det för en chikan att följa dem åt, ty om man förekommer i deras sällskap, kan folk, som man möter, lätt taga en för en häktad person, dels går man ofta och byter sig till stryk af dem, gent emot hvilka man är kronobetjäningen behjälplig.

När därför läns- och fjärdingsmännen komma och anhålla om något slags biträde, gör man alltid en hel hop undanflykter. Antingen säger man, att man har sjukt i huset eller att man har vrickat sig i benet eller dylikt, så att man omöjligen kan följa med. Själf har jag vid sådana tillfällen ofta räddat mig undan med förebärandet, att jag huxflux måste köra efter barnmorskan, hvilket länsmannen städse respekterat i det han sagt:

— Kör åt häcklefjäll med bå' dej och barnmorskan!

Men här om dagen lurade han mej likväl och lockade mig med till Jonkarefållan.

Innan jag hann säga ett endaste ord om barnmorskeskjuts eller dylikt, tog han till att berömma mig och säga, att förevarande affär tarfvade biträde af en synnerligen förståndig och förfaren karl, och som han inte kände någon likare eller klokare eller präktigare man i

orten än mej, så finge jag lof göra konungens höga befallningshafvande och samhällsordningen den tjänsten att följa med ner till Jonkarefållan.

Sådana ord bita sig djupt in i en människa, och i min beskedlighet följde jag med honom, min dumbom.

Saken var den att Göran Jönsson i Jonkarefållan är den mest framstående rackare vi ha i socknen.

Han är så mycket farligare, som han går omkring och ser ut såsom en predikant samt är så lener i målet och så säflig i vändningarna som om han vore ute och tiggde begrafningshjälp eller utsäde. Härigenom har han duperat en hel hop dumt folk och fått flera anhängare.

Här finns ingen, som kan sucka så fromt, så vackert eller så högt som han på samlingar och bönemöten, och därför fanns det åtskilliga, som höllo honom för ett skinande ljus och blefvo arga på dem, hvilka påstodo, att Göran var en smiler och en skrymtare, invärtes full af all världens djädrigheter.

Nu ligger Jonkarefållan afsides i en skogskant med mossar och mader och gungfly omkring åt alla håll. Ingen vankade just dit ner, och för min del har jag nästan aldrig varit där, eller vet huru där är beskaffadt hvarken inom- eller utomhus eller hurudan terrängen är.

Men det hviskades ofta, att om man undersökte vrårna därnere, skulle man hitta både ett och annat, både kalfskinn och fläskskinkor, som kommit bort om nätterna i gårdarna och som luffare och gesäller fått skuld för att ha tagit.

Men så fort man sa' ett ord åt det hållet, blefvo alltid de fromma i socknen besatta och förklarade, att »världen alltid haft sin lust i att trampa på himlens ögonstenar».

Så fingo en sommar åtskilliga gubbar värre otur än vanligt med sina kreatur, och det underligaste var, att fast inga sjukdomar förspordes eller några vargar hörts af sedan femtitalet, försvann dock det ena djuret efter det andra ute i betena.

Kalle i Målen blef af med en ettårskalf, Johan i Hägnen förlorade en liten grann kviga och för Samuel i Skriperyd försvunno två baggar och en rätt bra griskulting, som han släppt ut på trädan en bit från gården.

Alla människor tyckte att det var underligt, och en stor rädd håga blef rådande ibland oss för våra smådjurs skull.

Länsmannen förvånade sig också storligen och kunde inte begripa, hvart kreaturen tagit vägen. Ty så klok var han, förstås, att han insåg, att de inte gärna kunnat blifva upptagna från jorden i brinnande vagnar.

Åh, nänämen, länsmannen har klara begrepp om saker och ting.

När han därför en dag förnam de ogudaktigas prat om Göran Jönsson och de misstankar, som riktades emot honom, beslöt han att

G. S.

i löndom gå ner till Jonkarefållan och titta efter, om han där kunde finna några spår efter de försvunna kreaturen. Och många människor styrkte honom i den föresatsen, ty när man tänkte riktigt efter, kunde man lägga märke till, att Göran liksom blifvit fetare i kinderna och mera hullig, sedan stuten och kvigan och fåren och grisen kommo bort. Man kunde nästan se på honom, att han bestod sig bra kosthåll och att han icke saknade sofvel om dagarna.

Det var nu när läns- och fjärdingsmannen skulle gå ner till Jonkarefållan, som de lurade mej att följa med genom att skräppa med mig på sätt härofvan omtalats.

Vi smögo oss alltså dit ner genom skogen och det var, minsann, inte närmaste väg. Regnade gjorde det också den dagen, så det hade varit en otreflig färd redan ifrån början, om inte länsmannen hade haft en stor och fyrkantig flaska med sig, som vi fingo hålla oss till tidt som oftast. Det var i alla fall en välsignad flaska. Fjärdingsmannen och jag blefvo så muntra af hennes innehåll, att vi nog trallat i skogen, om inte länsman varit med eller vi haft ett så viktigt uppdrag för oss.

Ungefär vid tretiden på aftonen närmade vi oss Jonkarefållan.

— Gå nu tyst, så ingen märker oss! Får han se oss, gömmer han nog undan det misstänkta han kan ha, sa' länsmannen.

— Dä' förstås! skrek fjärdingsmannen, som var bra lifvad.

— Åh, håll ditt bräkande åsnegap! röt befallningsmannen och hötte med käppen.

Rätt som vi gingo, fingo vi med ens syn på Göran, som gick med en svinbytta inåt hålskogen. Vi begrepo tvärt, att han nog hade en hytta gömd någonstädes och djur i den, som han skulle fodra.

Men den sabla karlen fick i samma vefva korn på oss och gjorde svängning bortåt en bergknatt, som befann sig midt emot en liten mossöppning i skogen.

Fjärdingsmannen barkade efter Göran mellan träden.

— Låt oss springa öfver mossen, så genskjuta vi karlen och träffa honom före den fårskallige fjärdingsmannen! komderade länsmannen.

Och så började denne och jag att skutta ut på mossen. Vi togo rätt bra språng, och jag kunde inte begripa, att länsmannen, som är bå' stor och tung och tjock, kunde vara så ledig.

Men rätt i rappet stannade han och började svärja på ett sätt, som jag hvarken kan eller vill återge.

Och så tyckte jag, att han blef mindre och mindre. Jag trodde i början att det var innehållet i flaskan, som förvände synen på mej.

Men när jag kom närmare, såg jag, att han hade sjunkit ner i mossen jämns efter knäna.

Han ryckte, spottade och svor och snurrade i hålet som en bålgeting.

Men han bara sjönk och sjönk allt djupare och djupare. Vi hade råkat ut för gungfly, och den eländige Göran hade nog sprungit med flit åt det håll han gjorde för att locka oss ut i eländet.

— Hjälp mej, din drummel! stönade länsman. Och jag skulle just till att räcka honom ena näfven, då äfven jag slank ner genom den tunna jordhinnan.

I mycken smörja har jag visserligen varit i mina dar, men aldrig i värre. Det kändes som om jag haft en tiopunding vid hvart benet och som det hade funnits en sugmaskin där nere. Därtill blef hjärtat så beklämdt. När jag tog i med alla krafter och sökte rycka till mig den ena skanken, sjönk den andra allt djupare och så följde hela kroppen med neråt, tum efter tum.

— Det här bär rakt neråt häcklefjäll! frustade länsmannen, som nu var kommen ner så långt som till magen.

Jag höll med honom och sa', att hvad honom beträffade, så tycktes han ha' kommit in på den stråten, hvilket retade honom så, att han tog en näfve dy och slängde i planeten på mej.

Men jag var inte sen att ge honom lika godt igen, ty här i mossen funnos ju inga vittnen, och därtill var det han som började.

Ni skulle ha sett honom, go' vänner, i den situationen. Han vardt svart i synen som en morian och rasade som ett vildt djur samt hotade mej med stryk och halshuggning. Men han kom, gualof, inte ur fläcken, utan sjönk och sjönk i stället. På det viset bombarderade vi nu hvarandra en stund med blöt dyjord, och jag blef värst, hvilket var mig till mycken tröst i denna svåra stund.

Jag tänker, att hvar och en som läser eller hör talas om det här, skulle velat ge till rätt mycket för att få åse skådespelet.

Svart som själfva den så kallade satan och ursinnig och vild och fäktande med armarne sjönk länsmannen, immer och immer, allt djupare. O, hvilken syn det var. Och jag själf sjönk också förstås. Men jag är ju litet lättare, så jag hade inte kommit ner längre än till nafveln, då länsman var uppsvulgen jäms efter armhålen.

Då föll han ändtligen till föga.

— Låt bli att kasta dy, din niding! Det är visst på tiden att vi bättra oss och tänka på våra synder! sa' han omsider och fick tårar i ögonen. Detta rörde mej djupt, ty jag hade aldrig förr sett en länsman gråta, och jag får väl aldrig se det mera här i tiden.

Se'n tog han till att bekänna, att han syndat grufligt och mycket, så att det vore inte underligt om han finge ett så sorgligt och eländigt slut. Därpå bad han om förlåtelse för en hel hop olaga häktningar och för hårdhet vid utmätningar och rackarstreck uti sju eller åtta stora konkurser, som han satt i scen, fast de inte varit nödiga. För hvart tum han sjönk bekände han en ny rödglödgad synd, och när han hade hakan jäms med marken, vidgick han, att han otaliga gånger varit otrogen emot och bedragit hustru sin.

Håren reste sig på mitt hufvud. Jag greps af en förfärlig skräck, samt skulle just till att söka leta rätt på och uppenbara och bekänna mina egna små synder, snedsprång och brister, då fjärdingsmannen kom med rep och slanor och drog upp oss ur djupets nöd. Det var också i yttersta stunden, ty det hade icke behöfts mer än en half timme till, förrän vi skulle varit försvunna ur ljuset.

Men våra stöflar blefvo kvar i gungflyn.

När vi sen kommo gående i strumplästerna på vägen, dyiga, svarta och skvabbiga, erbjödo vi en mera afskräckande än egentligen skön syn. Folket vek för oss.

Men när vi hunno midt för mitt vägskäl, hade länsman förgätit sin bättring och sin syndaånger. Ty då vi skulle skiljas åt, gaf han mig en öring, så att jag drog emot grindstolpen. Och så sa' han:

— Om du nämner ett ord om det jag sa', när jag satt fast i hålet, så häktar ja' dej för våld emot tjänsteman!

Så'n karl är han. Men han får reda opp sina räkenskaper själf. Den, som dock aldrig vidare följer med honom eller hjälper honom, det är jag det.

Kall vår.

Det gifs, som vi veta, ett gammalt ordspråk, hämtadt ur bondepraktikan, som säger:

»April våt och maj kall,
fyller bondens lador all.»

Om det nu inte finnes så mycket sanning i den här åldriga sentensen, så gömmes det i alla fall en hel hop tröst och förhoppning uti honom.

När kölden kommer på vårsidan och bränner af topparne på rågfälten och stäcker klöfvern i hans lofvande frodighet och krymper svällande knoppar samt kommer hela växtligheten att stanna och tyna, är det ju så tröstefullt att kunna påminna sig den gamla bondepraktikans ord, som ändå ställa i utsikt rika och vajande skördar.

— Här ä', förstås, en hop rusk och snö, som ska' ner. Se'n kommer dä' att växa, så att dä' brakar i backarna! säger man, när frost och kyla knäppa till fram i maj.

Jojo, man har icke långt till tröstgrunderna, och väl är det för den stackars mänskligheten.

Så gingo de ock nere i Backelund och menade godt om den bitande och smällkalla våren. Inte fanns där just mycket foder kvar i ladan och inte visade betet någon håg att växa i kölden. Men det unga hjonelaget var inte ledset för det.

— Dä' här tar knäcken på jordlopporna och all annan uselhet! logo de, när de kommo ut om morgnarne och sågo rimfrosten på marken och isen i vattenhon.

Det var, som sagdt, ett ungt folk, som nu bodde i Backelund, och de sådde just sin första gröda därnere.

Svens far hade varit en storgubbe i socknen och ägare till Boaryd, så att man nog inte för ett par tre år sedan skulle kunnat tro, att hans son en gång skulle behöfva hamna som brukare af det lilla Backelund.

Men det går så underligt till här i världen.

Göran i Boaryd var på sin tid en storkaxe, pösig af rikedom och morsk af välde.

Boaryd skötte han som en herregård, odlade och konstrade och experimenterade, som om han gått igenom bå' Alnarp och Ultuna.

Han uppsatte mejeri och köpte ångtröskverk, åkte efter två hästar och drack whiskygrogg såsom den förnämste herre.

Men sådant där tål inte en mindre bondgård vid. Pröfvar man en sådan jordlapp med ångtröskverk och vagnshästar, så kastar han snart af sig det oket och ägaren också, som lägger på detsamma. Det fick Göran pröfva.

En tid gick det. Lån och växlar höll det uppe, kan veta. Men när så en hop förluster å borgen stötte till och banken började dra sig för Göran, så ramlade det bakut för honom.

Under Görans väldighetsdagar hade ingenting egentligen varit godt nog åt honom. Sonen hade tidt och ofta gjort framställning om att få gifta sig med Lina i Backelund. Men fadern hade bara grinat åt honom och hånat och hädat honom samt skymfat flickan.

Nästan hvar gång Göran såg Sven och var i stämning, skojade han med sonen om Backelundsflickan, och när främmande hörde på, brydde han Sven på ett rått och oförsynt sätt för hans kärlek till »sextondedelstösen». Backelund var endast $^1/_{16}$ hemman, kantänka.

— Hon är mer helgårdsflicka än de flesta, och ni kan låta bli att häda henne. Ni får kanske ångra det en dag! plägade Sven svara.

— Bah! — hånlog gubben.

Men när kraschen slutligen kom och Boaryd och allt gick under klubban, så att Göran stod där utan spik i vägg och utan tak öfver hufvudet, hatad och skydd och förbannad af alla de många, som tilllika fått förlora stora summor på honom, var det minsann godt nog att få flytta med Sven ner till Backelund, när han på hösten gifte sig med Lina, efter det hennes föräldrar fallit undan.

Det var i alla fall nätt och noga, att »sextondedelsflickan» och hennes lilla hemman gick an åt Göran. När han bara hunnit bli varm i kläderna därnere, började han rynka på nosen åt både det ena och det andra. Tyckte att det var smått och frånvändt samt voterade en hop ombyggnader och reparationer och tillställningar, som de unga icke hade råd till. De rättade sig heller inte efter honom, utan gjorde och handlade såsom de tyckte förståndigast vara. Men för Lina kändes det i alla fall många gånger tungt och svårt att ingenting kunde vara till lags åt svärfar hennes.

— Bry dig inte om honom. Han mjuknar väl med tiden, fast det då i alla fall är underligt, att Herren inte kunnat tämja honom än! brukade Sven säga.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Så hade de nu nästan gjort sin vår därnere och sörjde just icke, som sagdt, öfver torkan och frosten, utan voro, på grund af bondpraktikans vittnesbörd, glada åt den kalla våren, som ju skulle följas af korn och kärna. När man är ung och nygift, är det ju icke mycket, som kan skymma utsikten för en.

Sven höll just på att i skymningen hacka sönder torf på korntrådan, hvilket är ett ganska styft arbete.

Svetten rann af honom, men torfven yrde omkring den raske karlen, och det syntes, att han satt sig för att inte gå hem, förrän han smulat sönder den sista torfven.

— För Guds skull ta på dej tröjan, när du lyktat, Sven! Dä' blåser så kallt nu i solagången och vårluften är farlig! skrek Lina åt honom, när hon gick ifrån sina sysslor i la'gårn och såg karlen tröjelös och i skjortärmarne ute på åkern.

Men så kom Göran ut till Sven, just då denne höll på att sluta, och började en disputation med sonen om ett täckdike, hvilket han ansåg böra läggas genom åkern före såningen. Och så kommo de att gå omkring därute och kasta ord med hvarandra, så att Sven glömde tröjan.

Framåt natten tog han till att frysa och hacka tänder, och följande morgon hade han en sådan hufvudvärk, att han knappt kunde se.

Lina vardt ledsen och bedröfvad. Men Sven mente på, att det snart skulle gå öfver.

— Vårlufta' ä' alltid sökande och starker, helst när det håller sig så kallt som nu! sa' han.

Men hufvudvärken gaf inte med sig, utan blef liksom värr och värr.

— Rätt hvad det är bryter det ut i snufva och sen är ja' bra karl igen! lät han.

Snufvan kom dock icke. I stället fick Sven ett grufligt håll i bröstet, midt emellan skulderbladen.

— Dä' känns som om de körde en tretti, förti knifvar igenom mej! sa' han och bad Lina lägga på gröt.

Så började Sven yra och regera, så att de nästan fingo binda honom i sängen, och där vardt dystert och bedröfligt i Backelund. Det såg ut, som döden stått på lur vid dörren och redan lagt handen på klinkan.

Göran föll ihop som en trasa. Hvad skulle det bli af honom, om döden slete bort sonen och lämnade honom åt sextondeflickans nåd och barmhärtighet? tänkte han.

Men den, som inte föll ihop, det var Lina. Natt och dag hängde hon öfver sängen och slogs med döden om sin Sven. Hon vek inte en tum. Ju längre det led och ju farligare det blef, dess blekare blef hon visst, men desto allvarligare och segare kämpade hon.

Det var som om döden slutligen böjt sig inför denna kämpande kvinna, hvilken, så att säga, kastade sin kärlek i vägen för hans skördande lie.

Och döden vek bort efter att i nio dygn hafva smugit omkring därnere i Backelund.

G S

En morgon, när Sven vaknade till, var han lätt i bröstet och redig i ögonen.

— Hur är det med dej nu, Sven lelle?

— Gualof, men dä' har var't fasligt varmt i denna vår! — hviskade han matt.

Lina log. Och hade hon inte var't så utsjasad som hon var, hade hon bestämdt börjat tralla, ty nu såg hon, att faran var öfver.

Men Göran började gråta. Under dagars och nätters ängslan och bäfvan hade han sett hvad Lina gick för och nu rann samvetet på honom. Göran grät länge.

— Hvad går åt er, farfar? sporde hon.

— Du är en helgårdstös, Lina! Gu' välsigne dej i evighet. Vi bry oss inte om lagårdsbygge eller täckdike eller andra fundamenter. Den, som har en så'n käring som du är, han har den högsta egendomen i häradet. Gu' välsigne dej! Sven är rikare med dej än om han fått Boaryd ointecknadt och gått utan dej i lifvet. Herren välsigne dej, Lina, för du är helgårdsflicka, snyftade Göran.

Sven hade nog hört gubbens stammande tal, ty fastän han var svag som en barnunge, vände han hufvet utåt stugan och tittade på de två och log och såg lycklig ut.

I samma vefva flyktade också nattfrosterna och kölden därute, och den riktiga vårens värme och sol bröto in i allehanda måtto öfver Backelund.

Det ser alltså ut som om det verkligen blir riktigt bra efter en kall vår.

En sillfrukost.

De här järnvägarne, hvilka likt spindelväf breda ut sig och gå kors och tvärs och i kryss öfver vårt land, som suckar och klämmes och stönar under dessa järnband, äro nog så trefliga och bekväma att hafva. Men ute i socknarna slita vi prack och vånda under de tider, då man håller på anlägga dem.

Innan en järnväg börjar byggas, komma storgubbar och bolagsherrar ut i socknarna och tala stora och vidlyftiga ord till oss. De visa med siffror, hur vår ort skall gå framåt och blomstra och hur våra fastigheter och skogspinnar, vårt stråfoder, vår ved och våra kreatur skola stiga i pris, när järnvägar kommit till stånd. De förkunna huru vi på grund af järnvägen komma att få gödningsämnen och kalk till billigt pris, så att vi dädanefter skola kunna skörda tio tunnor, där vi förut endast erhöllo en. De svära på, att mjölk och honung skola flyta i socknen, när järnvägen en gång kommer att stryka fram genom densamma. Och sist visa de siffror på, hurusom vi kunna tjäna in grofva pengar medelst körslor och försäljning af proviant åt rallarne under den tid banbyggnaden pågår inom vår ort.

Sådana tal kittla oss måntro i öronen. Vi gapa och lyssna och tro, och slutligen teckna vi aktier både enskildt och kommunalt i järnvägen samt upplåta fri jord för honom och släppa till stängselvirke och Gu' vet icke allt.

Vi hoppas ju återfå alltsammans hundradefaldt, när järnvägen en gång blifvit färdig.

Men vi äro, gunås, lurade igen. Alltid, alltid putsar man oss bönder!

När vi så tecknat aktier öfver förmågan, kan järnvägen byggas.

Rätt i rappet komma rallarne, på hvilka vi till att börja med blifvit förespeglade så grofva förtjänster medelst försäljning till dem af allehanda födoämnen. Jo, i hundan ock. Först förleda de alla våra pigor, därpå få vi smörj af dem, och till sist rymma de skam i våld utan att betala hvarken mat eller logis. Men kommunen får en stor tunga förmedelst utackordering af en hop små oskyldiga barn, hvilka låtit sig födas strax efter rälsläggningen.

Detta är den första välsignelsen af järnvägen.

Jaha, och slutligen blir då banan sent omsider färdig, och så börjar man hoppas på utdelning af aktierna.

S 5

Har ni sett sill blinka, gubbar?

Tåg komma och tåg gå och kreaturen köras ihjäl och banvaktarkäringar stympas och skogarna fraktas skam i våld och stubbafällorna vidgas och traktens lathundar flytta till stationerna och bli handlare och bagare och lönkrögare. Men nå'n utdelning å aktierna höres aldrig af, så länge vi och kommunerna äga några dylika.

Till sist bli vi ledsna och rasande och då tycka herrarna i järnvägsstyrelsen att det är synd om oss. Någon valuta anse de att vi skola hafva, och så gifva de oss trettiosex skilling eller något i den vägen för hvarje aktie. Vi sälja för att komma ifrån klabbet.

Men sen bär sig järnvägen och bolagsherrarne bli så rika, att de kunna spricka.

Vi bönder bli alltid lurade.

Ja, go' vänner, sådan är för det mesta järnvägarnes gång här i landet.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det var emellertid inte detta vi skulle tala om på denna stunden, utan om ett par djädrigheter, som järnvägsarbetarne spelade oss, när de drogo fram banan genom denna socknen.

Vi ska' dock akta oss för att säga något ondt om någon människa.

Järnvägsarbetarne kunna nog vara bra karlar de också, särdeles ifråga om bergsprängning och grustippning, men därutöfver göra de just icke mycket, som är ägnadt att föra dem närmare himla.

Nu hade, som sagdt, bolagsherrarne, hvilka lockade oss till aktieteckningen, förespeglat oss väldiga inkomster genom försäljning af födoämnen till järnvägsarbetarne. Därför knäckte vi till med 60 öre kappen för potaterna och 12 öre litern för skummjölken och vi klådde dem, gualof, äfven ganska duktigt, när de ville köpa fläsk och bröd.

Det artade sig således i början ganska bra för oss och allt skulle nog redat sig bra, om järnvägsarbetarne — låtom oss för korthetens skull i fortsättningen kalla dem rallare, fast jag vet, att de äro rasande på den titulaturen och helst vilja skällas för ingeniörer, när de äro fulla — det skulle redat sig bra, därest rallarne varit såsom annat folk, säger jag.

I början sa' de ingenting. Men en lördagskväll fingo vi höra ett fasligt lif ifrån Skumpabohållet. Det vrålades och hojtades förskräckligt däruppe.

När vi samlat oss en tio à tolf byamän, sprungo vi dit upp. Skriken fortforo hela tiden och läto allt ynkligare och ynkligare.

Hvad tror ni vi fingo se, när vi kommo fram?

Jo, inte mer och inte mindre än själfva Anders Peter i Skumpabo korsfäst vid sin bodvägg.

Rallarne hade anammat Anders Peter, när han i sin långrock kom från bönemötet, och så hade de i sin syndfullhet ställt honom

mot väggen, sträckt ut armar och ben på'n och drifvit sextumsspikar igenom kläderna på'n och på det viset spikat fast och liksom korsfäst honom vid väggen.

Karlstackarn stod där såsom en uppfläckt groda och kunde icke röra en lem. Han var precis maktlös och förmådde intet annat än att skrika. Hustrun var inbommad i stugan och kunde inte göra något för hans räddning.

Aldrig har någon af oss sett en sådan syn. Tänk er då, att se en tre alnar lång bonde utspärrad och fastnaglad vid en bodvägg!

— Förlossa mej, go' vänner. Armar och ben ä' domnade på mej! grät Anders Peter.

— Hvem har gjort'et? sporde vi.

— Rallarne! Men di ha nitat spikarna på innerväggen. För all del skaffa er verktyg, så att ni slipper skära sönder kläderna på mej, tiggde den korsfäste.

I detsamma fingo vi se en papperslapp, som var fästad å bröstet på Anders Peter. Och när vi gingo fram och läste, så stod där skrifvet:

»Så ska' dä' gå med hvareviga bondknöl, som tar 60 öre kappen för potater.»

Det var måntro ingen rolig läsning för någon af oss. Vi suckade och bäfvade och hade arbete i fem kvart, innan vi kunde lossa Anders Peter från bodväggen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen gick det en liten tid och allt var lugnt. Men potatispriset sjönk bums ner till tolf skilling kappen. Hvilket smärtade oss.

Rallarne tyckte ändå i sina vrånga sinnen, att äfven det priset var väl högt, fast de grinade och sa', att korsfästelsen hade gjort godt på Anders Peter i Skumpabo och hela hans släkt.

Lugna höllo de sig emellertid ända tills den fjärde böndagen.

Men då ställde de till ett så vidtomfattande och skamligt spektakel i socknen, att det är med knapp nöd jag bara vill tala om det.

Det var, som sagdt, fjärde böndagen och vi voro allesamman i kyrkan bå' manfolk och kvinnfolk såsom brukligt och kristligt är.

När tjänsten var slut, gingo vi åt hemhållet och anade intet ondt.

Men då vi kommo ut på prästgårds gärde, fingo vi se en fyratio stycken rallare stå uppställda, hälften på högra och hälften på vänstra vägkanten. De, som stodo på ena sidan, hade tjocka käppar i händerna och de, som höllo till på den andra, voro beväpnade med metspön.

Vi undrade och undrade hvad hundingen som kunde vara å färde, ty inte ville de väl slåss på själfva kyrkvägen under en bönedag. Sådant är ju farligt och kan knappt sonas med böter, det visste vi.

Då vi kommo närmare, fingo vi se, att den ena parten i ändan af sina metrefvar hade fastbundit stora och otvättade sillar.

— Guss fre'! hälsade vi.

— God da' igen! läto rallarne.

— Hva' står på här? sporde Bengt i Linnebråten, som gick i tęten.

— Joho, nu ska' hvar och en af er bönder och käringar böja sej ner och bita ett litet stycke af hvarenda sill: Den, som inte vill, får i stället smörj utå di, som står där med käpparna. Nu får ni välja! Sill eller stryk? När vi ska' köpa potater eller mjölk, så ä' dä' ni, som komdera. I dag ä' dä' vi, som befalla! sa' förmannen, som stod närmast och höll fram sitt mete med sillen i ändan.

Hva' skulle vi göra? Bengt i Linnebråten bet i sillen, därpå fick han marschera till närmaste man samt bita i hans sill och sen hela vägen utefter. Och så nödgades man efter man och kvinna efter kvinna att bita den ena efter den andra i sillarna utefter vägen. De, som åkte, måste göra på samma sätt. Det var visst bortåt tjugufem rallare, som hade sillmeten och lika många silltuggor fingo vi i oss hvar och en. När en sill blef uppäten, bundo de genast fast en ny. Där var ingen brist på sill. Ben och inkrom måste vi ock äta upp. Var där någon, som buktade aldrig så litet, så hade han genast ett käpprapp i ryggen, så att det skungade i honom.

Men en kan allt tänka sig hur det skulle se ut, när cirka femti, sexti stycken finklädda människor gingo på det viset och ödmjukade sig på vägen och åto sill från meten. Värst var det i alla fall att bita efter en hop otäcka gummor. Jag mår illa än i dag, bara jag tänker på'et. Och sådant drickande det blef sedan i vår socken den bönedagsaftonen. Och så rallarne grinade sen. Till och med länsmannen och de riktiga järnvägsingeniörerna skrattade åt händelsen, så att de kunde sig fördärfva. Det var för oss ingenting att göra åt'et. Vi kunde inte stämma dem, ty då hade det blifvit spektakel och gny inför häradsrätten och en paschasa om'et i tidningen.

Det allra värsta var dock i alla fall, att vi fingo sätta ner priset på bå' potatis och mjölk, på det att vi skulle få gå i fred på kyrkovägen.

Tror ni nu att sådana där rallare bli saliga, gubbar? Och är ni säkra på, att järnvägarna äro till sådan stor välsignelse, som det skränas?

Jag har min tro för mej.

Vid stättan.

Måns Månsson i Månsagård gick på kyrkovägen och berättade händelser för oss andre. Måns tar alltid ordet, när han kommer i en folkskock, och det har han rätt till, ty det gifs ingen, som har en så ledig tunga, och ingen finns heller, som kan lägga sitt tal så fint och vackert som han. Det skulle man i alla fall knappast kunna tro honom om. Ty Måns ser icke mycket ut för denna världen. För det mesta tycks han liksom gå och sofva och dusa. Så mena åtminstone de, som inte känna honom. Men vi, som veta bättre, ha reda på, att Måns går och grubblar och grunnar och drömmer om saker och ting, som vi andra aldrig tänka på. Och fast han ser slö ut i ögonen, skönjer han likväl mer än någon annan. Och kommer han i en folkskock och börjar prata, så glimmar det till och glänser i dessa hans ögon på ett förunderligt sätt, och då trilla orden ur honom, så att det är en stor lust och glädje att höra på't, fast det för det mesta är rätt dystra händelser, han brukar tala om.

Världen är inte nå'n lekstuga utan fast mer en griftegård, plägar han säga.

Nå, nu gick han, som sagdt, på kyrkovägen och hade börjat tala om händelser för oss.

— Häromsistens blef jag rädd, berättade han ibland annat. Jag skulle gå ned till Mosjön och tog genvägen genom skogen förbi Jungfrugården, där den stackars Sven Magnis bodde. Det är en grann liten genväg, som ni vet. Och när jag kom till stättan, där skogen slutar och Jungfrugårds hage tar vid, satt jag en lång stund på stättan och tittade tillbaka åt skogen. Man ser den lilla gulbruna gångstigen så långt bort, ser hur den ringlar sig fram mellan de stora men glesa tallarna. Ibland försvinner han i nå'n djup skugga, men rätt i rappet skönjer man honom litet längre bort i en sluttning. Ja, jag har aldrig träffat på en väg, som man kan följa så långt med ögonen som denna — särdeles om man sitter

på stättan. Jag satt där också bå' länge och väl och tänkte på Gu' vet hvad. Det är så mycket, som strömmar på en i tystnaden ute i en skog. Tankarna komma och ringla sig liksom den där gångstigen, tills de förtona i fjärran, och ingen vet, hvart de ta vägen — de försvinna liksom stigen i en skugga. Så komma de åter, och man försöker knyta dem tillsammans ånyo till en lång reel kedja med början och slut — men slutet når man aldrig. Det löser sig upp i ett virrvarr, ett obegripligt och oskönjbart sammelsurium långt borta, dit man inte når hvarken med det andliga eller det lekamliga ögat. Åtminstone är det så med mej.

Nå, rätt jag satt på stättan, prasslade det till på höger sida om mej, och när jag tittade åt det hållet för att se, om det var en tjäder eller en ekorre, fick jag till en början bara syn på ett par sorgsna människoögon i ett hufvud, som stack upp bakom den stora stenen, som ligger där, ni vet. Det såg ut, som om all världens sorg och ve legat i det ögonparet, och jag blef så förskrämd, att jag ramlade af stättan och föll vidöppen ner i hagen. När jag skulle resa mig, stod plötsligt Sven Magnis i Jungfrugården vid min sida.

— Du slog dej väl inte, Måns? sporde han.

— Å nej! Var det du, som låg bakom stenen? frågade jag.

— Ja, dä' var dä'.

Se'n sa' vi ingenting på en stund. Men när jag såg på Sven Magnis, kände jag igen de bedröfvade ögonen, som tidt och tätt sköto af en förtviflad blick bortåt gångstigen genom skogen.

— Väntade du nå'n, Sven Magnis?

— Ja, jag gör. Här har var't mitt vänteställe se'n ungdomstiden. Fast jag nu väntar nå't annat än jag gjorde då. Det är med oss som med marken. Hon bär blommor om våren och tistel om hösten, suckade Sven Magnis.

— Men hon bär frukt och kärna också, sa' jag.

— Inte för mej. Törne, tistel och etternässlor.

— Då har du inte brukat din mark väl.

— Jo, men det hjälper inte! Jag har inte haft tur mä' mej! Och så tittade han långt och förskrämdt bortåt stigen.

— Vet du Måns, — utbrast han om en stund, vet du eller har du tänkt på hur underligt och vildt lifvet dansar polka med oss fram och tillbaka, härs och tvärs, tills vi nästan mista andan, och bröstet vill sprängas. Här vid denna stätta satt jag hundratals gånger förr i världen. Då log lifvet så vänt och gladt mot mig, och hoppet öppnade oöfverskådliga, fagra och solbeglänsta vidder för mitt unga öga. Jag satt här och kikade och såg bortåt gångstigen. Och vet du, Måns, hvad jag spanade efter? Ah, inte

efter hare eller fågel. Tjädrar flögo upp och smällde med vingarna, så att det lät som en applådsalfva på en kunglig opera. Men jag såg inte efter fågeln och hajade inte till vid smällarna. Orrar koxade och koketterade i granarna, men jag brydde mej inte om dem. Tidt och tätt slank en hare öfver stigen inom lagom skotthåll, men han fick löpa i ro för mig. Vackert var det, när solen silade ner sina sista strålar mellan furorna. Men jag hade inte öga hvarken för solglitter eller aftonglöd. Det sang en hel jublande kör af vakor och trastar i den ångande skogen, och gökar tutade trånfullt efter hvarandra. Men jag hade inte öra för klangen. Vinden rörde ibland vid trädens kronor. Det lät som en suck genom luften, det kom en svalkande il, mättad af linnéadoft kring mina tinningar. Men jag aktade inte på doften och förnam ingen svalka. Det brann i blodet, och jag, jag såg ingenting annat än stigen därborta, just därborta längst i öster, där han kommer fram bakom kullen. Vet du, hvad jag tittade efter så skarpt, så längtansfullt, så att jag hvarken hörde eller såg? Jo, jag såg efter en liten hvitaktig schalett, som skulle glänsa fram där, en liten simpel schalett på ett blondt, burrigt hår. Jaha, och när den glänste fram, då var det mig, som om all världens rikdom, härlighet och lycka löpte mig till mötes här vid stättan. Så sutto vi bak' stenen där, sida vid sida och glömde hela jorden, medan solen sjönk bort och stjärnorna tindrade fram. När jag sedan en dag fört henne ner till Jungfrugården som min hustru, hade jag under några år ingen vakttjänst här vid stättan.

Det var min lugnaste tid. Men snart kommo de dagar, då jag kilade hit i aftonstunden för att titta efter en liten pojkvasker, som vände från skolan med sin lilla matkorg i näfven. Det var en rolig tid, och jag kan aldrig glömma, huru glad jag blef hvarje gång jag såg honom komma trippande som en ärlunge där borta i svängen.

Jaha, du Måns, på den tiden var det roligt att sitta här på stättan och spana bortåt den gulbruna, barrbeströdda stigen.

Men så kom en tid, då jag måste gå och lägga mig på lur bak stenen, som varit vittne till min kärlekslycka, lägga mig på lur med en påk i näfven och helvetet i barmen för att möta och märka den, som sköflade min äktenskapslycka och bar tvedräkt, synd och förbannelse ner till Jungfrugården. Jag råkade honom aldrig, fast jag låg här i långa timmar och skalf af blodtörst, hämndkänsla och svartsjuka. Hon hade varnat honom, kan jag tro. Han tog en annan väg, och medan jag låg här, var han i Jungfrugård och hånade mig tillsammans med henne. En dag försvunno de, som du och hvar man vet. Efter en tid började jag gå hit hvarenda afton

för att se efter, om hon ändå inte skulle ångra sig och vända åter till mig öfver den gamla kända leden. Jag har suttit här i ur och i skur, i köld och i värme, i solsken och i storm och tittat efter henne och hoppats. Men hon kom inte, och nu är hoppet slut, och slut är det med mej också. Vet du, Måns, hvad jag nu tittar efter?

— Nej!

— Inte efter en hvit hufvudduk på burriga lockar, inte efter en trippande parfvel med änglaögon — han sofver, gudskelof, i mullen nu — inte efter en niding, som jag skulle vilja mörda, inte efter en ångerfull hustru, nähäj! Kan du inte gissa, hvad jag nu i några da'r kikat efter i svängen därborta?

— Nej!

— Jo, jag tittar efter en glänsande länsmansmössa. De ska' vräka mej ifrån Jungfrugården, efter jag nu ej anses kunna göra något utan låter torpet förfaras. Och det ha de rätt i. Men hvad ska' jag kunna göra? Hvarför ska' jag arbeta? Hvem ska' ja' slita för? Jag har ingen mer. Och så satte han sig på marken och höll händerna för ansiktet.

— Du har allt gått igenom mycket här vid stättan i din dag, Sven Magnis!

— Jaha, här har jag haft mina stoltaste och sällaste ögonblick, och här har jag också tillbragt mina kvalfullaste och mörkaste stunder!

I detsamma syntes länsman och ett par karlar borta i svängen vid kullen.

— Di ska' inte träffa mig. Di kan inte vräka mig utan att jag är hemma, sa' Sven Magnis och sprang till skogs.

— Och nu veta vi alla, hur det sen har gått med stackarn, fortfor Måns Månsson, där vi gingo på kyrkovägen.

— Ja, ja — inföll Per i Bråten, som är fjärdingsman — vi blefvo inte lite snopna bå' länsman och jag, när vi för andra gången skulle gå ner att fullborda vräkningsdomen i Jungfrugården och funno Sven Magnis liggande på knä och strypt i en töm, som han gjort fast i den öfversta kaflingen i stättan.

Ett oriktigt exempel.

Karl Svensson i Käringabacken och hans son Johan åto merafton i stugan och sågo hvar för sig rätt grundrika ut. I sina vänstra näfvar hade de hvar sin rejäla ostskifva och dråpliga brödskifvor i de högra. Vid spisen stod Inga Lisa, gammal, mager, djädrig och led och klarade kaffet. Gång på gång svepte hon in näfven i nederdelen af kjolen för att inte bränna sig, när hon lyfte af kokarelocket och tittade efter om kaffet inte ville sjunka.

Karl Svensson yttrade aldrig ett ord, men glodde gång efter annan på Johan, som åt med stor brådska under det han allt emellanåt skelade åt klockan.

— Dä' var då helgotte hva' kaffet ä' styfkokt i kväll, mor! brummade slutligen Johan.

— Hva' har du för brådt? Har du inte tid te' å vänta tills tåren blir färdig, så hvilket du vill, fräste gumman och hällde en skvätt ur kokarepipen.

— Ska' du ut i nåra angelägna affärder, Jo'an, efter du ä' så bråder på'et? lät gubben.

— Åh, jag skulle bara göra en liten schwäng i skymningen!

— Kan tro dä'! Lockebopigan drar. Men det blir inga böxer utå det skinnet, förstår du. Och i kväll stannar du inne, för ja' vell tala reson med dej.

— Vi kan tala i mor'n. Dä' kommer en go' dag då. Och hvad det anbelangar med Manda i Lockebo, så ä' vi öfverens och emellan oss är allt bergsäkert, genmälde Johan, och tog fram långstöflarne, som stodo vid soffändan.

Men gubben kommenderade honom att sätta tillbaka stöflarna och började en lång och visdomsdrypande predikan om äktenskapet samt svor och slog näfven i bordet och fördubblade sig på, att om Johan icke gjorde tvärt slut med Amanda och friade till Frida i Slambo, så skulle dä' bli annat af.

— Jaha — afbröt Inga Lisa — du är så god och tar Frida, för det har jag lofvat mor hennes. Frida har medel och doningar och . . .

— Och trut och sur andedräkt och löstänner och illvett och en mor, som skam skulle vara gla' att kalla mamma! inföll sonen.

— Tösst, pojk, och tala mä' aktning om din tillkommande och hennes släkt! röt fadern.

— Tillkommande! Inte i denna kungens tid. Förr skulle ja' väl springa tills ja' doge, än ja' gifte mej mä' det hissnesamma åbäket i Slambo! Tacka vell ja' Amanda. Har hon inga pengar, så sir hon ut som en mänska. Ho' ä' grannare än en lelja och mildare än en sommarkväll! lät Johan och tog ånyo tag i långstöflarna.

— Granner som en lelja! mumlade gubben och tittade på Inga Lisa. Det syntes på'n, att han fick en ny idé till sin bevisföring mot Johan. Han nickade gång på gång med hufvudet och log ett ödsligt, satiriskt löje. Så steg han upp och ställde sig på golfvet och bröstade sig precis som en karl gör i sockenstugan, när han tror sig kunna stuka en hel kommunalstämma.

— Sätt bort stöflarna ett grand, så ska' vi tala om vackra flickor, Johan! log gubben.

Pojken lät stöflarna stå och tittade undrande på far sin. Äfven gumman satte sig på spishällen och undrade hvad som komma skulle.

Då knäckte Karl Svensson till att tala om sina ungdomsdårskaper. Inga Lisa slök hvart enda ord.

Kalle Svensson i Käringabacken nämnde till en början om, att hans föräldrar en gång hade bestämt, att han skulle gifta sig med Lina i Genafä, som hade en half tunna guld och två skeffanjerer och täcken och bolstrar utan all ände.

— Inte var det nå'n vidare vackerhet på henne — fortfor han — för hon var skriner och bleker och fräknig på den tiden, men om ja' hållit fast ve' henne och lydt far och mor, så hade ja' inte behöft slita så mycke i min dag! suckade han.

— Du borde evinnerlitt skämmas! afbröt gumman.

— Tösst du, Inga Lisa, vi ä' inte vid slutet än! — Men ja' tog henne inte. Liksom du nu, Jo'an, i din dumhet och ungdomsyra, tyckte också ja' bättre om grannlåt än om pengar och andra praktiska doningar. Men det säjer och det står jag till, att ingenting finns, som ä' så ovaraktigt som granna flickor. Om ett par år ha de förändrat sej och en vet inte ordet af, förrän de ä' gamla och grömma käringar. Fula flickor däremot kunna växa till sig. Dä' gjorde Lina i Genafä. Nu ä' hon nämndemansmor och ja' vell se den, som ve' hennes år ser likare ut än hon?»

— Stå inte och babbla så'nt där elände! Hva' har dä' för resten med pojkens gifte att göra? röt Inga Lisa, som liksom ilsknade till.

— Vänta, vi komma väl dit. — Nå, ja' tog inte Lina, för ja' träffade, kan veta, mor din en dag på en lekstuga. Då var hon vacker som en dag och milder som morgonmjölken ä' strax efter det man släppt kreaturen i vall.

— Stolle där! log käringen.

G. S.

— Jo, så'n var hon, Johan, och hon förvillade mej på eviga fläcken, så dä' var stört omöjligt för mej att kunna låta bli henne. Men den illmänskade bytingen var stursk till att börja med — dä' ä' deras krigslist, förstås. Hon svängde sej och knyckte på nacken och bad mej »styra mej mä' näfven.» Och om ja' velle kössa henne, så flinade hon och örfilades och sa': »köss du den du kösste sist.» Allt tosetare och galnare blef ja', förstås.

Inga Lisa såg belåten ut vid dessa ord.

Men när det gått ett par timmar eller så, var jag karl att få kössa henne bakom förstugudörren. Sen blef hon spakare och kapitulerade, och det dröjde inte så länge förrän hon självmant kom och satte sej i knä'et på mej.

— Hut, Kalle! Inte ska' du skymfa mej inför pojken! afbröt Inga Lisa.

— Tåla dej du, mor; när ja' kommer te' slutet, ska' du få se, att vi få pojken dit vi önska.

— Jo, hon satte sej i knäet på mej, virade den ene armen om halsen på mej och stoppade sockerbitar i min mun och nöp mej i kinderna, så att ja' te' sist inte visste antingen ja' var på jorden eller i himla. Hon knäckte mej precis och det hjälpte hvarken böner eller gråt eller förmaningar där hemma, utan ja' tog henne med te' prästen och gifte mej med henne. Hon var så grann och så smilifiner i den tiden, att ja' kunnat gå i häktelse för henne.

Inga Lisa snöt sej, fast hon ingen näsduk hade.

— Men nu kommer tillämpningen — fortsatte gubben. Titta på henne nu, där ho' sitter. Ja' menar inte nå't ondt med mina ord, men hurdan ser hon ut? Kan en tro, att hon var't nå'n grannlåt? Ja' vell inte säja nå't elakt, men ho' ser ut, så att en kan stämma blo' mä' henne. Nu sätter hon sej, minsann, inte i knäet på mej och fodrar mej mä' sockerbitar. Nu liknar ho' tusen gånger mer pinsur vassle än söt moronmjölk. Mildheta for ur henne, när fägringa föll af henne. Så går dä' mä' alla vackra flickor. De hålla sej bara en kort liten tid, se'n ä' dä' borta. Nu har du exemplet för dej, Johan! Lyd därför mitt råd. Tya dej till Frida. Ä' ho inte så rasande granner nu, så står ho' sej, min själ, tjogtals år längre, och dä' som nu fattas henne i ansiktet, det väges hundrafaldt opp af det, som hon har på kistebotten. En lefver inte utå kärlek utan utå medel, och en blir ingen tjänsteman i kommunen för dä', att en har en vacker hustru. Men har en pengar till utlånings, så kan en krypa hur högt en vell. Amanda falnar snart af och blir rynkig och gråer och grömmer. Dä' gör den vackra flickan, dä' har mor din gjort, som du väl ser och . . .

— Åh, tig och håll din eviga flabb. Ä' ja' inte så granner, att ja' går an åt ett så'nt blindstyre och åt en så'n snushane, som du är? Nu har du skällt nok. Om ja' har blett gammal och skrynk-

lig, så ä' dä' för att ja' fått släpa och slita år ut och år in, natt och dag. Och förresten ä' dä' hädelse att smäda folk för deras utseende. Att du inte vet skäms att prata på dä' viset. Men du har inte gjort'et för inte. Dra' du på dej stöflarna, Joan, och gack te' di' Amanda och bry dej inte om hva' far din säger i sin fåvitsko. Han förstår sej inte mer på fruntimmer än vår enbetsstut begriper hebreiska. Gack du te' Amanda — och ta' henne gärna för mej! Här har du ett par nya vantar och käppen står bakom skåpet. Gack du te' Amanda! Kvällsmaten står i spisen, när du kommer hem!

Johan sprang ut som en ekorre, kantänka.

Hvad de gamle se'n pratade om, det vet ingen. Men när Kalle om en stund gick utåt la'gårn, mumlade han för sig själf:

— Fruntimmer ä' ena konstiga maskiner. Ja' trodde, att dä' skulle bita så bra på Johan att visa hur förskräckligt en flicka förvandlas. Inte tänkte ja', att Inga Lisa skulle ta' så illa ve' sej, att jag drog fram henne som ett exempel! Anaggat! Hade ja' tatt en utå hennes bekanta och ovänner i stället och målat ut dem, så hade hon hållet mä' mej. Min dumbom, nu ä' allt fördärfvadt. Ja' borde ha smörj! Ja' tog ett oriktigt exempel.

När Jonas i Jonsbo kom bort.

Jag vet inte hur det kom sig, men folket hade i allmänhet haft mera synd och svalg och dryckenskap för sig i den vintern än under många år förut.

Så jag gick här och var ledsen för människornas skull.

Det är sant och det är väl, att körförtjänsterna och de höga trä- och fläskprisen göra att folk får goda inkomster och tjänar grofva dagspenningar, men inte ska' de väl för den skull kasta sig i utsväfning och ge sig till att lefva slös- och lösaktigt, utan ringaste tanke på sitt människovärde eller på framtiden, eller evigheten. Nänä men!

Ja, det är sorgligt med dem. Så fort de komma ur synhåll från sina käringar och ha en hop skogspengar i plånboken, anse de sig kunna lefva hur sjutsingen som helst, liksom trodde de, att pengarna aldrig kunna ta slut och att de äro så rika och dråpliga, att de böra husera som de värsta herrar.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

En lördagskväll kom Lotta i Jonsbo ner till mitt en lång stund efter läggedags och bölade och tjöt och illgrömmade sig, så att det var hemskt åt'et, och slog sej på knäna och för bröstet, så att det sjöng i henne.

— Dä' blir aldrig väl, aldrig i evighet, och ja' får lof gå i sjön! skrek hon.

— Glöm då inte att ta en reel yxa mä' dej, för isen är tjocker! rådde jag.

— Stollas inte, för här ä' allvar på färde! lät Lotta.

— Hva' i Guds namn ä' dä' då? Tala om ditt elände, så en kan få veta, om du har nå't skäl att hugga dej ner i sjön midt i vintern, sa' jag, för ja' ä' själf gifter och vet utaf erfarenhet, att käringarna, gunås, aldrig nå'nsin dränka sej, fast de dagligen glädja och trösta oss med att de ska' gå åstad och göra't. På det viset har min dränkt sej cirka fyrahundranittitre gånger på sista halfåret, sa' jag.

— Jo — skrek Lotta och snöt sej i schalsnippen — Jonas drog af i ottan kl. 4 gåendes te' stationen efter penga' för skogsparken, och han ä' inte hemma än!

— Han kommer väl! tröstade jag.

— Kommer te'baks! Dä' är nok inte så väl heller. Ihjälslagen och rånader ä' han. Ja' har träffat Bengt i Bro och han såg Jonas gå ifrån stationen ve' fyrati'en fuller å oredig mä' en potell i hvar fickan! Han har råkat ut för banditer, annars vore han hemma längesen!

— Då legger han å kryar te' sej nånstans utmed vägen! lät jag och tröstade Lotta så godt i människomakt stod.

Men hon tog ingen tröst till sig. Hon hade nog ett och annat på sitt samvete, för någon ängel har hon aldrig var't emot Jonas, och nu oroade det och stack henne kantänka, när hon trodde att han kommit undan.

Jag slapp henne inte med mindre än att jag satte för min märr och följde henne utåt vägarne för att söka den borttappade Jonas.

Vi dråsade omkring öfverallt och sökte och sökte i alla vinklar och vrår efter honom hela natten. Vi väckte folket på hvartenda ställe ifrån Jonsbo ända ner till stationen, men vi hörde inte så mycket som ett nysande efter Jonas. Lotta bölade och grät, så att hela slädfällen till sist skvabbade af vatten. Aldrig i hela mitt långa lif har jag haft en sådan natt.

På ottan kommo vi hem till Jonsbo och Lotta kokade i bedröfvelsen kaffe, som vi bägge två väl behöfde. Så sutto vi där och drucko och doppade och undrade och undrade hvar i all världen Jonas blifvit af. Och Lottas sorg var så stor, att hon bedyrade, att om Jonas komme helbrägda hem, skulle hon aldrig mer i hela lifvet säga ett enda ondt ord till honom. Till den grad hade bedröfvelsen och pröfningen förbättrat henne under denna fasans natt.

När vi druckit så mycket kaffe vi orkade, sa' Lotta:

— Fast sorgen ä' stor, få kreaturen ändå lof att ha sin ans. Låt oss i Guds namn gå åt la'gårn.

Och jag följde henne för att se till, att hon inte gick och hängde sej, förstås.

Så fort vi öppnat ladugårdsdörren fingo vi då se en bra konstig syn. Skällekon, som stod alldeles bredvid ingången, hängde ner hufvudet och såg förskräckligt snopen ut.

När vi så höllo fram lyktan bättre och tittade mera noga på kon, fingo vi se någonting, som det säkerligen icke är mången beskärdt att få skåda här i världen.

På kons horn hängde en hatt, en tröja och ett par pantalonger, som Lotta tvärt kände igen.

— Herre min skapare, dä ä' ju Jonas' bå' hatt å böxer! hojtade hon.

Där stodo vi nu och undrade och undrade igen, men till sist gick Lotta in till kon och anammade kläderna och kysste dem gång på

gång. Till den grad altererad var hon, stackarn. Ty hon tyckte väl ändå, att det var som en bit af Jonas själf.

Just i samma momang sprutto vi till vid ljudet af ett grymt snarkande. Vi tittade och tittade vidöppet bägge två, men kunde ingenting se.

— Dä' låter som om dä' komme från fårakätten, sa' Lotta slutligen.

Sakta och förskrämda gingo vi dit och lyste öfver kätten med lyktan. Där mötte oss en ännu förunderligare syn.

I ena hörnet stodo alla fåren i en hög, skälfvande och förskräckta, men midt i kätten låg — Jonas och sof, med armen om halsen på en bagge, som han krystat ihjäl.

Lotta blef blek som ett lik och hoppade in i kätten och började ruska sin man på ett sätt, som inte just kunde kallas kärleksfullt.

— Statt upp, statt upp, dett evinnerliga svin! fräste hon.

— Tåla dej, tåla dej, Lotta lella, ett grand te'! Sola ä' väl inte uppgången än! murrade Jonas.

Men hon tålade sej inte, och rätt hvad det var fick hon lif i honom.

Ni skulle ha sett hur han glodde omkring sig, när han kom till sans.

— Hvad i all världens ti' har kommit åt dej, ditt leda kreatur? skällde Lotta.

— Kommit åt! Ja' trodde att jag låg inne i sängen. Ja' har gått rasande, förstås.

— Hvarför har du hängt paltorna på kohorna?

— Kors, ja trodde väl, att dä' va' kroken innanför stugudörren!

— Hvarför har du kramat ihjäl baggen?

— Jo, ja' trodde nog att det va' du, Lotta, suckade Jonas.

— Har du var't så illa fuller!

— Ja, dä' ä' väl säkert!

Lotta glömde tvärt, att hon för en timme sedan sagt sig aldrig skola säga ett ondt ord åt Jonas, bara hon finge honom åter. I stället flög hon nu på'n och vältrade honom ut ur kätten och handterade honom illa på alla sätt och vis.

Och Jonas var till att börja med foglig som ett lamm.

Men när Lotta slutligen måste draga andan åt sig, sprang Jonas till sina kläder och snodde rätt på en butelj och höll den bra länge för munnen.

Sen var det han, som tog herraväldet i ladugården. Först slängde han ut Lotta i foderladan och krokade dörren efter henne och sen gaf han sej till att bösta mej bå' gul och blå.

— Hvarför i alla tider slöss du! skrek jag.

— För att du ska' hålla tösst mä' mitt liggande på fårakätten och så ska' du väl ha nå't för att du hållit Lotta sällskap hela nat ten! flinade han och böstade mej i sidorna med en såstång.

Jo-jo, där fick jag tacken för att jag var't kristlig och sökt efter honom kring vägar och stigar.

Men han båtar intet af'et, för hvart han kommer och hvart han går, så fråga folk honom, antingen Lotta eller baggen hade den varmaste och lenaste munnen att kössa. Så kalla de honom vidare »Ulfven i Jonsbo» efter den betan, och det har han, gualof, mej att tacka för alltsammans.

Men så mycket är det då, att aldrig mer i världen kommer jag att bistå eller trösta några käringar, som tappat sina män. Det är inte lönt att de försöka.

Ett anarkistdåd i Snufvebo backe.

Det hade rådt en bedröfvelsens och farornas tid på grund af den grufliga halkan på vägar och stigar, och hvilken halka de skarpa nattfrosterna ganska bra hållit vid makt.

I städerna riskera människorna inte så mycket, ty där ha de ju en lag, som bjuder de gathållningsskyldige att sanda de fläckar, öfver hvilka manfolket ska' ragla och kvinnorna trippa fram.

Men hur i all världen skulle det vara möjligt att strö sand eller aska på våra landsvägar och stigar? Nähä, sådant går inte för sig, och därför ramla vi också och fördärfva oss i stor skala och ganska bastant i tider af halka.

Värst utsatta i det hänseendet äro naturligtvis vi gamle, som äro stumma och stabbiga i benen utaf strängt arbete, gikt, giftermål och andra långvariga och svåra lidanden.

Endast inom denna Herrans församling lågo i de dagarna många på krankheternas läger och illgrömmade sig på grund af brutna armar och ben samt axlar ur led.

Här hände verkligen många och ganska svåra spektakel.

Låt mig nu si, så att jag inte ljuger igen! Jo, det var en onsdagskväll, som Maja i Pinutten skulle gå till småskolelärarinnan med en kalfpannkaka.

Är det inte vackert, när folk begåfva sina barnalärare med pannkaka? Maja hade nu gjort en reel sådan och gaf sig i väg till lärarinnan med kakan, medan densamma ännu var varm. Hon gick och myste och var glad och tänkte på allt det beröm, hon skulle undfå för sin rara pannkaka. Midt i vägen, i själfva trafven gick hon fram, ty på kanterna var det halt och svårt och det vill till att gå säkert, när man bär på en ömtålig och vördnadsbjudande pannkaka.

Men till sin eviga olycka mötte Maja, skam till sägandes, ingen mer och ingen mindre än själfva länsmannen i den branta brinken, som ligger nedanför Snufvebo. Maja skulle ned för brinken och länsmannen skulle upp för honom. Hal var den, och länsmannens häst sprattlade och slant emellanåt, så att den väldige hade fullt upp att göra med att hålla honom på benen. Att se på några mötande hade han ingen tid till för sitt körbestyr. Men Maja måste hålla ur trafven och kom så ut på det hala. Då hon nu därtill naturligtvis måste

titta på och niga ett knyck för befallningsmannen, så bar det så illa till för stackarn, att hon halkade och föll.

Och när ett något till åren kommet fruntimmer faller, så faller hon tungt och illa, det vet en, gunås, allt.

Maja föll alltså med en sådan helsefyrs kläm och fart, att pannkakan for ut ur hennes händer. Knuten på knytet gick upp, och kvinnan fick bara klädet kvar i sin viftande näfve.

Men pannkakan själf susade med en hisklig och vidunderlig fart midt i ansiktet på befallningsmannen.

Nu veta vi nog lite till mans, att länsmän icke tycka illa om våra bästa håfvor. Men hur det är, gilla de nog inte ändå, att man dänger varma kalfpannkakor i synen på dem, när de färdas i sin oskuld ute på vägarne, försänkta i fromma betraktelser och milda tolkningar af utsökningslagen eller något af de sköna evangelier, som de ha att förkunna.

Majas pannkaka kom också med en sådan osedvanlig fart och styrka mot länsmannens milda ansikte, att hon fladdades emot detsamma och murade igen hans ögon och mun och näsa och förnuft och alla sinnen.

Jag har aldrig sett någon kasta kalfpannkakor i synen på en länsman. Men jag skulle gärna vilja skåda en sådan syn, ty jag känner på mig, att den måste verka upplyftande och stämningsfullt.

— Ptro — ptro! — pustade länsmannen och slängde tömmarne åt sin drängpojke. Ptro — ptro! Håll hästen! Här är en anarkist, som kastat en bomb på mig!

— Dä' sir mer ut som pannkak'! lät drängen.

— Pannkak'! Håll hästen, du son af en grymtoxe och en boricka, mens jag stiger af och griper anarkisten. Hör du inte ett fruntimmerstjut? Ptro! Jag är i det närmaste oskadad, men kvinnan, som vi sågo, har troligen fått med af bomben och blifvit sprängd! Ptro! Håll din rackare! Hör du inte fruntimmersvrålet?

Till sist fingo de hästen att stanna ofvanför backen. Länsmannen petade pannkakan ur sina ögon, knäppte upp fotsacken och steg varliga och bäfvande ned på landsvägen samt spejade inåt buskarna.

— Stanna och kom hit frivilligt. Kom hit, du bombkastare eller satan eller hvem du än är, som stört vägafriden och öfvat våld på tjänsteman i k. befallningshafvandes ärende stadd! Kom hit själfmant! Dä' ä' det enda, som kan rädda dig och lindra ditt straff! skrek länsmannen, så att det ekade i Snufvebo skog och hela den ängden där omkring.

— Ja' kan inte, ja' kan inte! Herre jess, ja' har brutet å mitt stackars ben! Ih ih-ih-ih! Ja' kan inte röra mej ur fläcken! tjöt det nere i backen.

— Si där ha vi fruntimret! fortfor länsmannen och kisade neråt backen. Jaha, där legger hon i diket, troligen lemlästad och massa-

G.S.

krerad. Så har jag då sannerligen vid Gud och konungens befallningshafvande och missgärningsbalken och promulgationslagen aldrig varit med om slikt illdåd förr. Håll hästen säkert och titta efter, om du kan skymta den brottslige, medan jag verkställer okulär besiktning å kvinnan! förklarade länsmannen och gaf sig i väg neråt backen, spejande åt alla håll.

— Är du illa sårad? skrek han åt Maja, när han närmade sig henne.

— Ja, käre Gu', ja' ä' vesst fördärfvader ännа uppifrå' och ännа ner. Ja' ha' slagit mej i hufv'et, och dä' vänstra benet ä' visst ågånget, för ja' kan inte lerka mä stortån, å i höfta har ja' vesst grytat mej, å den ene armen är domnader, å inte sir ja' mi pannekak heller!

— Såg du illgärningsmannen? sa' länsmannen.

— Nä, ja' såg ingen annan än befallningsmannen, å första ja' kastade ögat på honom, så damp ja' å så inträffade olöckan! grät Maja, där hon låg blek och tillintetgjord.

— Kan du inte stiga opp?

— Nä, nä, nä! Hur ska' dä' va' möjelitt, så handterad som ja' ä'?

— Räck hit näfven, så ska' jag försöka hjälpa opp er! Och länsmannen sträckte ut sin segervana hand mot Maja, som fattade den.

Men det var, såsom vi förut varit i tillfälle att konstatera, halt på vägkanten, och Maja är, Gu' tröste oss, ingen sylfid. Länsmannen slant och dråsade neder i diket.

Och när en bepälsad länsman med rem om lifvet, fet och gödd af ett helt distrikt, faller, så faller han med brak och dån och så att marken rungar därvid.

Vår länsman föll ner i diket på Maja samt fick sitt ena ben dubbelviket under sig, så att det gick ur led vid knäet.

Då var det väl inte underligt, om Maja tog till att tjuta af smärta, så att det lät som om alla skogens onda andar blifvit lössläppta. Hon öfverröstade till och med länsmannen, hvilken, Gudi klagadt, hängaf sig åt ett svärjande och ett vrålande, som skulle framkallat applåder i själfva afgrunden. Länsmannens häst blef skrämd och skenade in på ladugårdsbacken i Snufvebo, där karlarne grepo honom. De hade just fått bukt med honom, när drängen kom springande.

— Hva' står på? frågade karlarna.

— Jo, länsmannen påstår att där är en anarkist nere i backen. Han skulle titta efter, och nu hålla de vesst på och mörda'n. Ja' kunde ingenting se, för hästen ble' skrämd utå skrålet. Kom och hjälp honom!

— Tror du, att di hålla på att slå ihjäl befallningsmannen? sporde karlarna.

— Ja, så lät dä'!

— Då ska' vi vänta ett litet grand. Sen ska vi titta dit ner, mumlade Snufvebokarlarna och snusade och styrde med ett och annat.

När det så gått en lagom stund, grepo de slutligen till stakar och stänger och yxor samt gingo neråt backen.

— Om det är nå'n, som slår en länsman, så ska' en inte springa fram i otid, för då kan en få vettna och dä' ä' inte vackert att bli ovän med så manhaftiga karlar, som ryka på länsmän! mente de, när de gingo vägen fram.

Till slut nådde de olycksplatsen och sågo Maja och befallningsmannen sida vid sida i diket, den ena gråtande och den andre åkallande satanas, hvars härskaror han frambesvor legionsvis. Ty han rörde sig inte med småsiffror, där han låg, utan knäckte till med milliarder och andra otänkbara tal. Han hade under tiden af Maja fått reda på, att det bara var en simpel kalfvapannkaka, som orsakat hela denna förfärliga katastrof.

Därför var han arg och svor.

Maja hade verkligen brutit sitt ben och länsman hade fått knät så illa skadadt, att han icke kunde stödja på det ett enda tecken.

Så fingo nu Snufvebokarlarne hämta hans vagn, taga bort sätet, bädda i häcken och lägga länsman och Maja bredvid hvarandra i densamma, hvilket oundvikliga arrangemang än ytterligare retade befallningsmannen till det yttersta ursinne. Och den stackars Maja skämdes, förstås.

— Hva' ska' Johannes säja och tänka, när ja' kommer hem, liggandes på det här viset, grät hon.

Snufvebokarlarne, som följde med och prestaverade både före och efter detta osedvanliga åkdon, sa' ingenting, men de sågo knepiga ut.

När de voro komna midt för Pinutten, kom Johannes ut, och då han fick syn på tillställningen, förvandlade han sin hy.

— Tvi den dålige! spottade han.

— Bär in din fördömda käring, så ja' slipper si henne! röt länsman.

Och Johannes hade ingen annan råd. Men han murrade och svor och mente på, att ingen lag kunde döma honom att ha eller bära på sina armar en käring, som legat bredvid en länsman.

Så snart han emellertid bara fick reda på, hur det hängde ihop, satt han dag ut och dag in på sängkanten och pusslade om sin benbrutna gumma.

Ett kvinnorof.

Förr i världen, då människorna inte hade så hiskligt brådtom som nu utan togo sakerna med mera lugn och ro, rustade man sig till julen med större allvar och grundlighet och med mera pietet än vi, gunås, göra det.

Långt i förväg lagade man alltså till särskildt dråplig julaved och härliga ljus, blandade med stort allvar och efter vissa gifna regler, särskildt starkt doftande »julasmörja», med hvilken stöflarna skulle ingnidas, på det att de måtte skina klart och lukta karlaktigt och väldeligen uti julottan. Den hvitaste och renaste halmen letades ut vid tröskningen under adventet till julasängahalm, ty man var inte så förfinad på den tiden, att man låg på »flock». Julgrisen göddes på annat och märkligare sätt än andra svin, och i de gamla dagarna var det en stor och ovansklig heder för en gris att blifva afskild till julagris. Redan i vårdagarna skedde detta afskiljande, och det var ett stort och betydelsefullt ögonblick, när gubbarna synade sin svinafvel för att utkora den lycklige, som skulle bli julakulting. Fanns det bland pålägget en liflig nasse, som såg synnerligen pigg ut och hade en vacker knorr på svansen, så kliade husfadern honom i nacken och tilltalade honom med dessa gedigna och betydelsefulla ord:

— Håll dej frisker och folka dej väl, din bytinge, så ska' du få bli vår julagris och slippa bli uppäten utaf oskylda!

Och i allmänhet var det, som om grisen senterat den ära och lycka, som vederfors honom. Han gjorde vanligen allt hvad han kunde för att göra sina närmastes julefröjd fullkomlig och flott.

Men om alltså de gamle gingo till sitt julfirande med större allvar och vidlyftigare tillredelser än vi, kan man i alla fall inte förneka, att de voro bra nog syndiga de också och hade en hel hop stollaforer och skrock och signeri för sig vid juletiden, som vi, gualof, ha vuxit ifrån.

Det skulle inte gå för sig att så här i en hast räkna upp alla

de upptåg och besynnerliga förehafvanden, som på den tiden kommo till stånd under julen. Därom ha folk förresten skrifvit böcker så stora och tjocka som Arndts postilla.

Men ett stollastycke, som de i Jönköpings frejdade län hade för sig, var, att gubbarna ovillkorligen skulle kappas hem från julottan. Annars dugde det inte, ej heller var det jul.

De hade i det länet fått alldeles bestämdt för sig, att den, som kom först hem från gudstjänsten juldagen, han var den likaste karlen i socknen, han skulle först af alla få aftröskadt, först utsådt, först inbärgadt, och hade utsikt att bli kyrkovärd under följande år. Med sådana förmåner i sikte var det inte underligt, om folket alltså barkade hem från julottan, så att de kunde spränga både sig själfva och sina ök. Det var ju alldeles som att kämpa om Derbypriset.

Också hann prästen knappt säga amen, förrän alla karlarna rusade upp ur bänkarna och kastade sig mot kyrkodörren. Där satte de sig vanligen fast, ty alla ville ut på en gång, och så körde de hvarandra i band uti gluggen, så att det blef ett stönande och ett bökande, ett fräsande, fnysande och påträngande, som var förskräckligt. Många gubbar kommo hufvudstupa och vidöppna utdråsandes på vapenhusgolfvet, andra sprungo öfver dem, och där svors och turnerades, äflades och röts, precis som om elden kommit lös inne i templet. Prästen stod maktlös inne i predikstolen, ty hans muns tal och förmaning förnams inte utan drunknade i detta oväsen.

— — — —

År 1852 var det ett sådant där lefverne nere i Nydala efter julottegudstjänstens slut, och då inträffade där det stora kvinnorofvet, som gaf anledning till många slagsmål på Vrigstads marknad, pengaödande processer och slutligen till denna lärda afhandling.

På den tiden lefde och regerade i Nydala en gammal major vid grenadjärerna, hvilken till sist hade gifvit sig sablarne uppå, att han skulle söka hålla församlingen i styr uti kyrkan, tills dess tjänsten var slut under julottan. Till den ändan styrde han ofvansagda år om, att kyrkdörren blef låst utanför, samt ställde till yttermera visso två stora och stöddiga grenadjärer på vakt innanför dörren, hvilka med bart huggande faschinknifvar skulle mota dem, som till äfventyrs ändå ville söka störta ut i förtid.

Men se nu var folket på den tiden inte så värst absolutistiskt, särdeles vid jultiden. Man höll obegripligt styft på kyrksuparna, och till julottan drog man med flera lommaflaskor än psalmböcker. Det är ledsamt att behöfva tala om detta, men sant är det, och vi gamle veta det vi.

På grund af dessa flaskor var humöret styft och storaktigt hos folket i Nydala denna julotta. Man krusade inte ett dugg och bäfvade minsann inte tillbaka för någonting.

I densamma stunden därför, som prästen med tillförsikt sa' sitt amen, brakade alla karlarne i ett tempo på dörren, precis som det gällt att storma en fästningsport. Den gamle majorens mustascher reste sig rakt i vädret af ursinne och förbittring, han sprang upp i en bänk och kommenderade och röt åt sina grenadörer, så att kyrkan skalf och prästen blef som ett lärft i synen. Men det halp inte. Ett tu tre brakade det till, den gamla dörren gaf vika och for med dån ut i vapenhuset tillsammans med grenadjärerna, som fåfängt viftade i luften med sina slöa sidogevär, medan lutfiskoset i kyrkan blandades med moln af kalkdamm, så att det hela tedde sig såsom Jerusalems tempelförstöring.

Aldrig har det varit ett värre lif i kyrkan än den ottan, då man likväl hoppats, att det skulle bli ordning och skick.

Nänämen, det går inte att utrota gamla vanor och skrock med maktspråk och faschinknifvar. Men medelst sådana här goda och billiga böcker går det dråpligare. Såsom uppläst och vidkändt är och hvar man sett och vet.

Nå, när folket på det viset kommit ut, blef det sedermera ett hiskligt rabaskande vid sockenstallet, när hästarna skulle spännas för. Planen utanför dessa stallar tedde sig snart som ett slagfält. Där vardt ett spring och ett larm, ett ryckande i hästarna, ett letande efter skacklor och ett oväsen, som gjorde kamparna vilda och förskrämda, så att de hoppade och slogo bakut och betos. Skrik och skrän och örfilssmällar. Karlar och slädar stöttes omkull. Ja, det var, som sagdt, liksom en bra batalj.

Karl Johan i Svensbygd var den förste, som fick sina don i ordning och den förste, som fick starta den svindlande hemfärden. Ingen hustru hade han, ty han var änkeman, men grannkvinnan hade åkt med honom, och när han nu skulle i väg, nappade han åt sig ett fruntimmer ur skocken och hyfvade henne i släden. Det var den rätta, tyckte han, och mörkt var det i ottan förresten.

Så bar det af förbi den gamla klosterkyrkan öfver gatubacken och maderna, ut på sjön Rusken, som höll och låg blank. Huj, hvad det gick. Märren låg som en rem utefter isen. Karl Johan slog och smackade. Men fruntimret, som ville af, skrek och vojade sig erbarmligen. Hon begrep, att hon kommit till fel karl. Men Karl Johan, som trodde, att han hade rätt käring med sig, ansåg, att rädslan för farten kom kvinnan att böla på det viset. Därför yttrade han ofta:

— Tåla dej du, här ä' ingen fara!

Och allt vildare gick färden. Snart kommo andra efter. Det smäll i isen och piskor hveno i luften, hästarna frustade, fruntimmer hojtade, och karlar svuro i mörkret och morgondimman ute på sjön. Skridskogångare kommo susande, man körde på hvarandra, en häst kom i karriär och rusade upp med frambenen i bakhäcken hos en annan och vältrade omkull häck och folk, så att de rullade utåt sjön. Det var som Odins vilda jakt.

Karl Johan i Svensbygd hvarken hörde eller såg, utan bara låg uti och körde, medan fruntimret, som åkte hos honom, tjöt och skrek och ref honom. Det var öfver en mil till Svensbygd, och precis som solen rann upp, körde han upp på sin strand, den förste från den byn.

Men då fick han i morgongryningen se det grufliga. Han hade fått galet fruntimmer med sig. Han hade i hastigheten nappat till sig Peter Gudmunssons hustru i Hättebo, som låg midt emot öfver sjön på en mils afstånd. Och Peter Gudmunsson var ju Karl Johans gamle trätobroder och arge fiende.

Det var ett svårt och farligt kap, han hade gjort, den raske Karl Johan.

— Hur ska' vi nu göra? undrade han bedröfvad.

— Du får köra hem mej! genmälde gumman.

— Dä' sträfvar märra inte vid, utan du får gå! förklarade Karl Johan.

Men det fruntimmer, som törs gå öfver Rusken en juldag, är inte född än. Och så blef det ingen annan råd, än att gumman gråtande och kvidande och öfver sig gifven måste stanna kvar i Svensbygd.

— — — —

Men hur det var, hade Peter Gudmunsson, under det han juldagsaftonen gick omkring på sin gård och tjöt och grät och trodde, att hustru hans var borttagen, plötsligt fått besök af en skridskogångare, som omtalade, att han sett Karl Johan i Svensbygd susa fram med mor Gudmunsson öfver sjön. Och så juldag det var, tog då Peter vittnen med sig och ilade öfver sjön och fann verkligen den försvunna hos sin vederdeloman Karl Johan.

Jag ska' säga, att det talades karlaord i Svensbygd den kvällen, talades, så att det hördes vida. Men där talades inga fridfulla ord, som passade till högtiden.

Se'n stämde Peter den arme Karl Johan för kvinnorof och våldsamt bortförande af hans hustru under sabbat, och den processen blef lång och dyr samt satte ut ovänskapen emellan flera släkter i Nydala och åstadkom under många år sammanstötningar på Vrigstad marknad.

— — — —

På det viset fira inte vi vår jul. Vi ha blifvit mera verserade och fina, nyktrare och utvärtes äfven frommare. Vi tro inte längre på skrock och ha inga gamla barocka sedvänjor för oss.

Men om vi på det hela taget blifvit likare och bättre invärtes, det blir, förstås, en annan sak.

Skam tro't emellertid.

Vårflod.

Nere i dalsänkan, där ån ringlar sig fram, är jorden bra mycket bördigare och mera lättbrukad än på sandåsarne ofvanför. Det duger därför, måntro, att ha sitt hemman därnere, där gräset växer alnshögt och saftigt och där rågaxen bli kvarterslånga och där klöfvern och timotejen stå spanska och tätt som vass i den välsignade myllan på lerbotten.

Hur vi slita och plita och äflas och streta natt och dag häruppe i skogskanten på åsen, få vi inte hälften så mycket på samma vidd som karlarne därnere.

Men hvarför i hundingen skulle jag också barka i väg och gifta mig till hemmanet häruppe på grusbacken, min evinnerlige dumbom, när det i alla fall varit lika lätt att komma åt en tös med tillbehör därnere?

Hvarför skulle jag rusa hit upp till det här stormhålet, när det var't mycket bekvämare att stanna därnere och fria i skuggan af björkdungen, som står och speglar sig i ån?

Men det finnes intet vett i ungdomen, när den s. k. kärleken far in i kroppastollen på den. Och sant är det som pastorn säger, att långa år få gälda hvad stunden brutit. Gualof, jag har hvad jag behöfver. Men så har ryggen också kroknat på mej under stenbrytningen häroppe, medan Johannes, som bor där nere vid ån, är rak som en humlestång och fet som en gödkalf.

Det pressar själen att se sådant, och därför lider jag hvar gång jag kommer att kasta ögonen ut öfver hans gård och ägor.

Och när jag då inte på något sätt kan låta bli betänka, att jag likaväl som han kunnat gå där nere och lata mej och röka och spotta med händerna i byxfickorna och agera herre samt se på, hur det jäser och växer i den feta myllan, så är det ibland så, att jag kan kväfvas. Ty lika lätt som *han* kunde *jag* gift mej till Åbo. Inga Lisa var, minsann, fullt ut lika glad åt mej på den tiden som åt Johannes, den oxen. Och kanske lite till.

Men det var väl mitt öde kan jag tro. Lena häruppe hade väl förgjort mig, förstås. Ty när jag hörde henne jodla härifrån skogskanten:

— »*Kalle lelle, Kalle lelle, kom, kom, kom! Kom, ska' du få dä' du ba' mej om!*» —

så var det stopp för mej att stå emot. Jag precis drogs hit liksom med våld. Och så kom jag hit och så blef jag här. Och här får jag nu stanna och se mina magra skördar gro mellan klapperstenen, tills pojkarne mina en dag spika in mej i en svart kista och köra ner mej i kvarnahäcken till kyrkogården i dälden.

Sådana tankar äro inte roliga Men de komma alltid öfver mej, särdeles om söndagsaftnarna, när jag inte har något för mig, utan sitter vid stugoknuten och tittar neråt Åbo samt ser huru läckert och rart och fett det är därnere.

Skolläraren har mer än en gång sagt mej, att jag ska' slå det där grubblet ur hågen, emedan det bara gör ondt och bidrager till den hårdhet emot Lena, som folk skyllar mej för.

Ja-ja, hvarför skulle hon lura hit mej. För hade inte hon var't här uppe och haft sitt fördömda jodlande för sej, hade jag kanske var't annan karl än jag är.

— Det är inte annat än den förhärdade svenska afundsjukan och den otäcka bondgirigheten, som regera dej! säger skolmästaren, och han har kanske rätt i det. Men hvad det än är, så kan jag inte hjälpa't.

Det enda roliga jag hitintills haft, allt ifrån den stund jag började ångra på, att jag inte gifte mej till Åbo i stället för den här vrakmarken, det träffar mej ibland om vårarna, när det var't en sträng vinter med mycken snö inyrd i skogarne och på höjderna.

Si, godt folk, då kommer det, gualof, alltid en sabla vårflod och då frestar det Johannes därnere. Om efter en sådan vinter tövädret kommer brådt på med ljumma västanvindar och reela regnskurar, så blir ån vådlig, och då har jag, syndare, roligt häruppe.

Då kan jag stå en hel afton i ovädret, utan att känna hur genomblöt jag blir, och se, hur floden kastar sig öfver sina bräddar, rinner vidt öfver åkrarne hos Johannes och lakar ut musten ur hans fält och rusar i väg med hans bråte, så att Johannes får leta rätt på sina gödselhäckar, bräder och plankor och redskap och annan don rundt kring stränderna af sjön där nedanför.

Det är, måntro, inte otrefligt att se, hur vattnet stundom stiger upp på hans halmdösar, som han är så högfärdig åt. Och inte är det ledsamt heller att skåda, när Inga Lisa och pigan nödgas ro åt ladugården eller att höra hur de skrika och hvina och sjåpa sej, då ekan ibland ränner mot en öfversköljd arbetsvagn på fäbacken och håller på att välta, medan de förfärade hönsen sitta uppflugna på la'gårdstaket och kackla i kapp med Inga Lisa.

Johannes springer omkring i vattnet och rifver sej i skallen och ryter som en gris, medan de andra svinen ruffa och vråla i sin stia och bara vilja ut och fly. Hästarna gnägga och stampa, ån fräser och sjungar, fä'et rycker i sina bindslen och bölar, fåren bräka och bandhunden tjuter därnere. Det är ett hemskt lif nere i Åbo, när vår-

floden kommer. Men för mej, som står här uppe på den stora stenen vid la'gårdsknuten, är det som den vackraste konsert.

Skolmästaren får kalla det för afundsjuka och synd eller hvad han vill. Trefligt är det i alla fall och upplyftande för mej. Det kännes liksom en lättnad i bröstet på mej, och det har, skam te sägandes, händt att jag till och med kysst Lena, när ån regerat riktigt och ramlat ordentligt i bråten nere hos Johannes.

Sådan är, eller rättare sagdt, sådan var jag i många Herrans år, min store syndare. Och sådana äro vi, gunås, lite till mans härute.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Annandag påsk i solagången kom min ena pojke inspringande i stugan och skrek:

— Nu kommer ån värre än förr, far! Hör hur det ryter opp åt Norrskogen! Ni ska' få se, att flänsarne slitit ofvan Skvaltaby, så att timmer och bro och kvarnhjul och hela kosidangsen komma nerdansande. Äss vi skulle gå ner och hjälpa farbro Johannes ett tag, far?

— En ska' inte lägga sej i andras affärer! lät jag.

— Dä' ska' en inte! Men en ska' hjälpa sin nästa, när hon är i trångmål! Dä' ä' Guss mening och en ångrar aldrig dä' goda en gör! sa' pojken och satte på mej hättan, slängde till mej långstöflarne och sprang efter hvardagströjan samt släppte mej inte förrän jag blef i ordning. När vi så kommo ut, nappade han till sig en båtshake och så barkade vi i väg neråt Åbo. Jag kunde inte låta bli att följa pojken.

Ni skulle ha hört hur ån dånade och huru det tjöt uppåt skogen! Gu' vet hur det kom sig, men när jag såg pojken, blef jag lika ifrig som han, och det dröjde inte länge förrän vi voro nere i Åbo.

Vi togo ut öken och körde bort allt löst, som fanns på gatubacken, buro bort säden, som fanns i boden, hvilken Johannes ställt allt för nära ån för att inte spoliera nå'n bättre mark, släppte ut svinen, lossade det ena landfästet på bron och bundo fast det andra med så många järnkättingar, som fanns, vid den stora eken samt röjde bort så mycket löst, som stod till. Pojken kommenderade och ledde alltsammans, och jag och de andra karlarna följde honom. Jag vet inte hvad som kom åt mej, ty jag tyckte det gick sablarna så lätt att arbeta, och jag tänkte bara på att rädda så mycket som möjligt åt Johannes. Ju mera dånet tilltog och forsen närmade sig, ju ifrigare blef jag och ju större synd tyckte jag det var åt Johannes. Jag kände mig precis förändrad, sen min egen pojke sagt det där om Guds vilja.

Så kom det, först sakta och bara stora vattenmassor med skum och grenar. Men rätt hvad det var mörknade det borta i kröken. Det var som ett troll ridit på vattnet.

— Dä' är Skvaltaby bro och kvarnhjulet också! Pass på med båtshakarne, så dä' inte slår sönder vår bro! skrek min pojk. Och vi

ställde oss i ordning. Men innan bron och hjulet nådde oss, refvo de ner halfva magasinet.

— Gu' välsigne er, som to' ut säden! sa' Johannes.

— Pass på! skrek pojken.

Och vi voro verkligen karlar att få allt lyckligt igenom Åbo bro. Rätt i rappet kom svinhuset kullslaget och dansande emot oss.

— Gu' välsigne er, som släppt ut grisarne! suckade Johannes.

— Pass på! lät pojken och svinhuset susade igenom.

På det viset stodo vi där länge och väl och klarade bron, men jag kände mej inte ett tecken trött. Gu' vet, hvad som kom åt mej.

När faran var öfver, fingo vi fägning och kaffe på folkavis.

Men jag kände inte ett tecken till afund öfver ståten och rikedomen inomhus i Åbo. Det var som om den här påskaftonens vårflod i ett enda tempo sköljt bort afundsjukans hela elände och tunga stinkande dy ur hjärtat på mig. Jag satt där och mådde så väl och var så lätt om hjärtat, att det rent sjöng i mej.

Det enda, som förargade mig, var att min pojk inte kunde låta bli att tissla och tassla med tösen deras. Och en gång, när hon kom och satte fram en pannkaka till bordet och, förstås, hifvade henne öfver axeln på pojken, fick jag se, att han slog sin arm om lifvet på henne.

— Skäms du inte, din drummelin! Hva' ska' du på flecka å göra! röt jag, ty jag tål inga dumheter.

Pojken blef snopen och flickan pionröd. Men Johannes grinade och sa':

— Låt du dom hållas! Eller töcker du inte, att din pojk passar bra till att styra och ställa här nere i Åbo. Dä' har han åtminstone visat i kväll.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jaha, go' vänner, ifrån den där betan ser jag både på mitt hemman och på Åbo med andra ögon.

Gu' välsigne bå' skog och sand och däld och björkdungar och käringar och pojkar och flickor och hela kosidangsen — och vårfloden också.

Är hon vådlig ibland, så spolar hon bort en hel hop bakterier. När jag nu står häruppe och betänker, att min pojke ska' få bo och vånnas och förkofra sej därnere och fröjda mina gamla ögon, och att mina barnbarn ska' kulta omkring i gräset vid ån och skvalpa med sina små fötter i vågorna därnere, medan jag sitter här uppe på min sten vid la'gårdsknuten och tittar på, så känner jag mej så lifvad, att jag bara vill ropa:

Gu' välsigne hela världen!

Lärdomens frukter.

De här folkhögskolorna, hvilka finnas lite hvarstans inom länen i vårt land, äro inte så värst oäfna inrättningar, och den, som har pojkar, hvilka inte äro allt för korkade, gör orätt i att icke skicka dem till någon sådan anstalt.

Visserligen finns här en hel mängd karlar, som hålla före, att pojkarne gå i folkhögskolorna och inte lära sig annat än högfärd och djädrigheter, så att de efter hemkomsten endast drifva fåfänga på herramanér samt anse sig så utstuderade och kloka, att de vilja slå under sig en hel del tjänster i kommunen, hålla boupptecknings och arfskiften och skrifva köpekontrakt och stämningar åt folk samt tolka lag, som vore de riktiga juridiska byråer eller såsom det på vårt finare språk heter »djuriska skeffanjerer», ty en skiffonjer är väl för mer än en simpel byrå.

Men inte är det väl något ondt uti att kunna litet af hvarje, och att för den skull kalla folkhögskolorna för »folkhögfärdsskolor», emedan pojkarne få lära sig skrifva handlingar och reda ut affärer, anser jag vara en grof synd och orättfärdighet.

Särdeles välsignadt är det dessutom att de i folkhögskolan också få en sådan förträfflig insikt i kubikräkningen.

En gång skulle jag t. ex. täcka min la'gård med stickor och måste för den skull köpa några famnar stickved af Sven i Bråten.

Jag fick då Pelles pojk i Sjögärdet, som gått igenom folkhögskolan, att skrifva kontraktet oss emellan. Pojken var, förstås, lärd och kunnig och skref inte på vanlig bondska »famnar», utan »kubikfamnar» i kontraktet, hvilket jag efteråt och vid process fann vara till stor välsignelse och nytta för mig. Jag blef tilldömd tre gånger så mycket stickved, som jag anat eller som jag skulle fått, om jag i min olärda enfald klabbat ihop kontraktet själf.

Men Sven i Bråten blef alldeles förbanskad. Halfva hans småskog strök nästan med på den affären, och jag har stickved liggandes till lagårdslängan i bå' min och mina efterkommandes tid till tredje led.

Tänk ändå, hvad den lärdomen är nyttig och hvad endast ett litet ord kan verka, när man förstår att ställa det, där det skall stå!

Ifrån den stunden köper jag allting i kubik. Men om det är någon, som ska' köpa utaf mej och vill skrifva kontrakt, så tecknar

jag aldrig under, om en folkhögskolepojk skrifvit åt den andre, ty man måste vara på sin vakt emot dem, som är slugare än man själf är.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det gifs dock ingenting godt som ej drar något ondt i släptåg med sig.

När de sabla pojkarne komma hem från folkhögskolorna, preta och skrifva de gärna i tidningarna samt sätta in än den ene och än den andre af oss hårdvallsgubbar i bladen, så att man blir utryktad och utskämd i hela landet. I vår socken var det lugnt och tyst, och hvar och en fick handla och göra och låta bäst han gitte utan inblandning af tidningarna, ända tills Axel i Spinkabo hade gått igenom folkhögskolan.

Vi kunde supa och slåss och regera som de förnämste herrar och vända kommunalen hur vi ville, utan att tidningarna sa' så mycke' som smack en gång.

Men så fort Axel kommit hem från skolan, var det som om skam farit i alltsamman. Man kunde inte ens fira ett silfverbröllop utan att komma in och skylta i bladet, precis som om man hade gjort något annat ondt. Och så snart man blifvit vald till något, vips var den elemenskade pojken till reds att påta in en i avisan.

Vi hotade honom med både stryk och annat, men det bet inte på honom.

Nu har han då, gualof, skrifvit ifrån sig och blifvit en reel och aktningsvärd karl. Men så skref han sig också till vår rikaste flicka, innan han slutade. Och det tempot göra honom inte många litteratörer efter.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Saken var den, att här blef fråga om lönetillskott åt barnmorskan, hvilket vi bönder ansågo vådligt och orätt. Men en hop torpare och arbetare vid bruket, som hade större behof af henne och just ingen vidare känning af några skatter, tyckte däremot, att hon skulle ha ett tillägg af 50 kronor per år.

Nu hände det sig så, att nästan alla de förnämligaste bönderna voro på begrafning i Svensbygget den dag stämman hölls, så att motparten blef öfverväldigande.

Anders i Hagen, vår ordförande, gjorde emellertid allt hvad göras kunde på stämman, nekade folk att yttra sig och drämde klubban i skallen på skomakaren i Fridhäll samt sökte ställa till sådant oväsen, att han kunde få skäl upplösa stämman innan beslut fattades. Anders kämpade en ärlig och en het strid för sin och vår räkning, på det att vi skulle slippa ifrån löneförhöjningen åt barnmorskan. Men han hade, kantänka, för många emot sig, så det var inte så godt för honom att reda sig.

Till sist tvingade de honom att framställa denna proposition:

— »De, som önska lönetillskottet åt barnmorskan, ropa 'ja' och de andra 'nej'».

— Ja! dundrade det i sockenstugan.

Nu såg det minsann mörkt nog ut. Men Anders i Hagen var ingen vanlig dufunge.

Han lyfte klubban så högt han förmådde och förkunnade, så att det rungade i salen:

— Jag finner »ja» vara mä' öfvervägande »nej» besvaradt! Och så klippte han klubban i bordet, så att hon for af skaftet och susade bort och slog barnmorskans lagvigde man midt i planeten.

Var inte detta en karlamanöver kanske och mer än man rättvisligen och kristligen kan fordra af en ordförande?

Men folket började illfänas.

— Dä' ä' orektigt, skrålade de.

— Oriktigt! Ni få lof veta hva' ni säjer, när dä' går lagligt till väga! Jag har funnit »ja» med »nej» besvaradt och klubban har fallit, innan nå'n enda käft begärde botering! resolverade Anders med stor indignation.

Jojomen, Anders har nog reda på sig, och det blef vid hvad han sagt. Folket blef visserligen förbluffadt och gick sin väg uti stor ilska. Men barnmorskan slapp, gualof, löneförhöjningen.

Inte långt därefter kom emellertid hela stämman in i tidningen så utlagd och tillvrängd, att Anders kunde bli ansedd för en stor och öfverdådig idiot utaf dem, som inte kände honom. Hvarhelst man fick fatt uti ett blad, stod den där paschasan. Och Anders blef så ledsen och bedröfvad, att han var på vippen att dränka sig. Han sörjde och blef mager och blek samt sjuk där nere i Hagen och såg ut som profeten Hesekiel.

Inte underligt var det.

Så kom Axel i Spinkabo till honom en dag. När Anders fick syn på honom, blef han så altererad, att han ville nappa till sig bössan och skjuta på'n. Ty han trodde som sanningen var, att det var honom han hade att tacka för hela eländet.

Men Axel låtsade ingenting om, utan sa', att han förvärfvat sig en sådan kunskap, att han förmådde tvätta bort chikanen helt och hållet från Anders och vända hela eländet till godo för honom.

Efter en stund lyddes Anders, kantänka, på det örat och gaf sig i tal med Axel. Hvad de pratade om vet Herren allena, men tröstat Anders måtte pojken gjort; ty följande söndag voro vi allesammans storgubbar i trakten bjudna till gille i Hagen.

Rätt hvad det var kom också Axel dit. I början liksom flyttade vi oss undan för honom och ingen dristade gärna tala till honom, ty man var ju icke säker på, att han inte kunde göra en tidningspaschasa och ett stollastycke af ens tal.

Men rätt hvad det var, drog han upp en tidning ur innerfickan och sa':

— Här ska' ni få höra ett stycke rättfärdighet. Dä' ä' inte alltid tidningar låta lura sig af dåliga människor!

G.S.

Och så las han en bit, som hade till öfverskrift:

»*En ärans odalman*», i hvilken Anders i Hagen var berömd och upphöjd till de öfversta skyarne. Icke allenast för hvad han odlat på hemmanet och för den rikedom Herren gifvit honom, utan nästan mest för det oegennyttiga och utmärkta sätt, på hvilket han under en lång följd af år skött sin kommuns angelägenheter.

Det stod tryckt rent ut i tidningen, att medaljen för medborgerliga förtjänster hängde och glindrade på månget bröst, som vore mindre förtjänt af den glansen än Anders'. Och där stod äfven, att denne varit en så'n karl, a't afund, elakhet och småsinne helt nyss icke för summat att stinga honom, såsom det alltid händer store män.

Ju längre Axel läste i artikeln, dess större och dråpligare blef Anders.

Denne satt vid bordsändan och grät, och vi gäster knäckte till att spotta och svära på, att det i alla fall ibland funnes hut och sanning och reelhet i tidningarna också.

När Axel kom till slutet af artikeln, där Anders, gubevars, i ett sista tempo höjdes upp på fadrens högra hand, grät denne precis som ett barn, medan vi andra snöto oss dels i näfvar och dels i näsdukar: Och när Axel i Spinkabo vikit ihop tidningen, steg Anders upp och tog fatt i sin tös — den rikaste vi ha i socknen för resten — ledde fram henne till Axel och sa':

— Tagen hvarandra och äten ur samma fat till evig ti'!

— Lefve de nyförlofvade! skrålade vi.

— Tack, go' vänner! sa' Anders.

Sen gjorde vi upp, att den där tidningsuppsatsen om Anders skulle sättas inom glas och ram och hängas upp i sockenstugan såsom ett vedertecken.

Men under tiden tog Axel, den rackaren, Mina i Hagen i sin lärda kubikfamn, så det var en lust och glädje däråt.

Och jag och Masse i Trädan och Manuel i Bolet och Zakris på Höjden höllo tal till Anders och höjde upp honom så högt en mänska kan komma.

Men det hade han i alla fall folkhögskolan att tacka för, ty om denna icke funnits, hade han aldrig nått en sådan berömmelse eller blifvit en sådan maffe som han nu blef.

Låtom oss därför aldrig försumma att skicka våra pojkar åt folkhögskolan. Om de därigenom rätt inte skulle komma åt rika flickor såsom Axel i Spinkabo, så bli de i alla fall så pass karlar, att de göra oss oberoende af landsens »djuriska skeffanjerer».

Och det vill mycke' säga bara det.

Tryckerier på landsbygden.

— Ha ni hört, gubbar, att här kommit ut en ny lag, som just inte är så värst dummer? sa' Sven i Bassebo, när vi en söndag som bäst voro i färd med jordölsmiddagen i Vraket.

Jösse i Vraket hade nämligen mistat sin hustru och förty ställt till ett gille, som stod i mantal och som vi inte haft maken till i socknen i mannaminne.

Och det hade Jösse stora skäl till, ty gumman hade legat sjuk i många år och inte varit till den ringaste nytta, utan fast mer till stor tunga och besvär för Jössaskråen. Så det var inte underligt, att han slog sig ut och visade sin tacksamhet mot försynen medelst ett hedersamt och rundligt gille, när den kranka omsider blifvit förlossad ur denna jämmerdalen.

Vi voro därför rätt maffiga och storaktiga, där vi sutto kring bordet, när Sven i Bassebo stack in de där orden om en ny lag.

— Hva' är dä' för en lag, som inte är dummer? Här har väl inte kommit ut en enda paragraf på tretti års tid, som inte varit smörja och elände och dålighet? röt Magnis i Fällan.

— Di måtte väl aldrig i riksda'n kommit te' sådan visdom eller undfått en sådan förståndets gåfva ofvanifrån, att de fört in prygelstraffet eller dragit in länsmanstjänsterna eller förbjudit hibbeteksbanken att ta' ränta och amortering? inföll jag. Ty jag väntade länsman påföljande tisdag just för den sakramentskade hypoteksräntans skull, som en aldrig kan betala i tid.

— Åh nej, så långt komma vi väl inte i framåtskridande och sund utveckling, så länge vi ha sådana krubbebitare i riksda'n som vi nu ha. Men här har kommit ut en lag om att vi få sätta upp tröckeri på landsbygden! förklarade Sven i Bassebo.

— Är du då ryss rasande, Basse? ropade Magnis. — Vi kalla nämligen Sven för »Bassen» efter hemmanet, och det får han lof att hålla till godo med, liksom ni vet, att jag måste tåla, att folk kalla mej »läktorn» för det jag dråsade ner för läktartrappan i kyrkan en julottemorgon, när jag druckit för mycke glögg.

— Jo, så står det till! förklarade Bassen.

Sen blef det tyst omkring en half stund kring kalasbordet, mens vi tuggade ur munnarne. Där hördes blott ett och annat smackande samt det ihåliga ljud, som uppstod, när Jösse klappade Fia i Hägnen

i ryggen. Han tänker förstås att gifta om sig med henne, när tid blir och han fått sina papper klara.

Men efter några minuter upphof Manuel i Soåsen sin röst och sade:

— Tröckerier på landsbygden! Hva' i helgotte kan dä' vara till för slags nötta för landet, som är nog hundringen tröckt och betröckt och förtröckt förut!

— Ja, svara på dä' du, Basse! ropade vi alla med en mun.

Men Sven i Bassebo log, anammade pannkakssupen, torkade sig om munnen och sa':

— Begriper ni inte, att vi kunna kränga ihop en tidning här i Snufvebo socken, en egen tidning, som göres efter våra egna hufvuden och som klämmer fram våra åsikter och fordringar och behof, så att det rungar öfver hela landet och långt in i riksda'n och så att det ger eko ända in i Nineves portar! predikade Sven.

Ty såväl han som allesamman vi andra voro inte buskablyga, utan stortaliga och vidlyftiga på jordölet. Det var, som sagdt, ett dundrande kalas, och sådana göra oss alltid till ena vådliga bjässar och storkaxar.

— Ja, anagga dä'! Vi kunna te' exempel slå oss ihop bolagsvis och knäcka till med ett blad för oss själfva. Dä' blir hyfvens! Och då måtte vi väl få vräka in hvad vi vilja och skälla ut Skumpabo socken och skrifva lite smått om prästen och länsmannen och fogden också, om dä' kniper. För de där redaktörerna i städerna ä' rädda och våga sig aldrig på en herreman. Jag går tvärt med i bolaget, sa' Magnis.

— Jag har hört, att många storgubbar sätta upp tidningar, i hvilka de låta sig beskräppas och upphöjas och lofvas och prisas, så att de till sist bli riksdagsmän eller kunna rafsa åt sig andra hedersposter med thy åföljande inkomster. Hvem hundingen vet, om inte vi kunna göra oss te' riksdagsmän och bankofullmäktige och domänintendenter och bankdirektörer allesammans, om vi klämma till med en tidning här i socknen, dundrade Sven i Bassebo, »Bassen» kallad.

— För Gu' ä' ingenting omöjligt! sa' Jösse och plirade åt Fia.

Sen blef där tyst igen. Det syntes, att högfärds- och storgubbatankar hade fått makt med oss lite till mans och att det där talet om eget organ i Snufvebo hade gripit ett våldsamt tag i våra hjärtan och fängslat alla våra sinnen.

— Men hvem i all världens tid ska' vi ta' te' redaktör? sporde slutligen Manuel.

— Tror du inte »läktorn» duger till det. Här finns, anagga mig, knappt en karl i hela lutherdomen, som ljuger likare än han och med frommare min, sa' Bassen. Och det höllo de med honom om, så det var så när som på ett hår, att jag blifvit korad till redaktör, min syndare.

Men där fanns, gunås, fruntimmer med på kalaset, och när de förnummo det talet, blef det ett fasligt lif i dem. De spottade och fräste och sa', att där komme ingen Snufvebotidning till stånd, om »läktorn» skulle få vara med och skrifva i henne.

— Han gör ju inte annat än skäller på gifta fruntimmer och begabbar äktenskapet och ställer till spektakel och för skoj med oss och allt annat heligt! skreko de, så att gubbarne fingo inte syl i vädret, förrän de kommit öfverens om, att jag var precis oduglig till redaktör.

Men i löndom hviskade de till mig, att jag hellre än gärna tidt som oftast skulle få lätta mitt hjärta med att klatscha på käringarna.

— De tåla, minsann, allt hvad de få! grinade gubbarna.

När vi sen läst ifrån maten och sjungit psalmen: »Min gärning nådigt skåda», såsom brukligt och vederbörligt är, blef fråga om hvad tidningen skulle heta.

Det kom, måntro, många förslag å bane, och ett ganska skarpt meningsbyte uppstod rörande själfva dopfrågan.

En del röstade för »Snufvebo Oliveblad», andra med Bassen i spetsen svuro på, att tidningen skulle heta »Landtmannatrumpeten», medan andra åter önskade, att hon måtte kallas rätt och slätt »Snufvebobasunen» samt äfven innehålla en hel del gudeligt på sista sidan.

Det höll på att aldrig bli slut på den disputationen, och mången gång föllo skarpa och fruktansvärda ord. Men omsider upphof sig Måns i Lerhagen, en allvarlig och reel karl, den där efter sitt hemman kallas »Lergöken», och sade:

— Jag har sett att det finns en tidning i riket, som heter »Jordemodern». När detta blad, som ni nu skapa här i socknen, ska' bli en jordbrukarnes räddningsplanka, så tycker jag, att vi gärna kunna kalla det för »Jordefadern i Snufvebo, tidning för ref-ormar inom landtbruket»!

Det slog an och så beslutades det, att tidningen skulle erhålla det namnet.

Vi drucko på det. Och när vi druckit en tre eller fyra omgånger, blef det tal om huru vi skulle ställa till med vägdelningen och andra svåra frågor, som tidningen skulle lösa och afgöra.

I början gick det rätt bra. Vi blefvo öfverens om att kasta allt vägbesväret på industrien och alla skatter på herre- och tjänstemännen samt alla skollärare och oäkta barn och blinda och döfva och idioter på staten, så att vi finge ro. Vidare blefvo nästan alla eniga om att genom tidningen styra så till, att ingen svensk man, som inte ägde minst ett 8:dels mantal, finge utöfva den ringaste rösträtt, vare sig politisk eller kommunal. Därigenom löstes rösträttsfrågan kvickt och rättvist, ty eftersom jorden lämnar föda åt alla, så ska' ingen annan än hon rösta, mente vi och skålade.

G.S.

Men så till allra sist blef det naturligtvis tal om hvar tryckeriet skulle förläggas.

Då ville hvarenda en ha det i sina hus och på sina ägor, och där blef ett gurgel, som icke riktigt harmonierade med det i öfrigt högtidliga och ansvarsfulla begrafningskalaset.

Hvar och en skrek på sitt vis och röt och svor och dängde med näfvarne i kaffebordet, som stod ute under lönnen.

Om ni så rätt ville ge mig aldrig det, skulle jag inte kunna omtala, hvad som sades under detta plenum plenorum i Vraket. Men slutet blef det, att vi kommo i slagsmål och trummade på hvarandra det bästa vi kunde, ty ingen ville ge vika, utan hvar och en ville ha' inkomsten af hyran för tryckeriet.

Så länge det är fråga om ideella begrepp, kan man nog komma öfverens något så när, men så snart det rör pengar, finns det ingen bror i spel. Då är ju hvar och en sig själf närmast.

Därför kom jag hem framåt kvällen med näsan på sned. Men så hade jag också befriat Sven i Bassebo från alla hans framtänder, så att han efter detta icke duger till att tära ens potatis, utan i form af brännvin.

Det sista jag såg af skådespelet i Vraket var en skock gubbar, som lågo i en väldig hög på gårdsplanen och tröskade på hvarandras kroppar med knytnäfvar och kaffekoppar.

Jag vill inte säga, att det såg uppbyggligt ut, ty då ljöge jag. Men riksdagen är i alla fall skuld till det, som timade; ty hade han inte kommit med den där lagen om tryckerier på landsbygden, hade detta elände aldrig uppstått. Jojo, riksdagen får allt lof bestå sig med ett särskildt slags samvete, som är rymligt och sömndrucket.

Gu' gifve nu bara, att inte den berörda lagen ställer till än värre spektakel i fortsättningen.

Men så mycket kan jag då säga till tröst och sinnesstyrka åt landsens redaktörer och rikets ministrar, att någon tidning i Snufvebo kommer efter detta näppeligen till stånd ännu på länge.

Nesse Jönssons stora tal.

— Hi och hej och tjo gubbar! Han nös sej ändå den där Meyer eller Bejer eller hva' han i alla fall heter finansministern!

— Nös han sej?

— Vesst i hundan gjorde han dä? Hur han har letat och snokat och luktat och gräft och påtat efter så kallandes skatteobjekt, så har han inte ändå dugt till att hitta på ett endaste tecken, där han kunnat träffa oss.

Det var Johan i Bo och Kalle i Mo, som växlade dessa repliker en kväll, när vi voro nere hos Nesse Jönsson i Skrikebo och skulle bevittna ett inbördes testamente, som Nesse och hans käring gjort upp sins emellan.

— Vesst har han lurat ut nå't, som träffar äfven oss? lät Johan.

— Ja, svarade Kalle — det skulle förstås va' brännvinet och ölet. Men när vi ju allihop ä' nökterhetsvänner hela året om, utom vid ett par marknadstillfällen och möjligtvis också vid julatiden, så kan ingen säga, att brännvinsskatten tynger oss.

— Nä, dä får en lof medge!

— Och punsch drecka vi ju aldri' i vårt lif, äss inte nå'n herrastolle kommer åkannes och har en butäll i vagnslådan. Den skatten kommer att pressa stodenterna till marken. Men vi ha, gualof, inga barn ve' akademien, sen di ökade på prästexamen. Och den där stämpelskatten, som han kom och lirkade med, den hade inte heller gjort oss nå'n skada, för vi ha ju, gualof, hvarken växlar eller depropositioner! Nä, Meyer är en bondevän. Dä ä' tydligen herrarnas pung han vell åt. Bonnens gamla slitna plånbok lämnar han i fred! Hvilket ä' rejält utå Meyer, och dä ska' ja lofprisa honom för på den förste predikstol ja' kommer! log Kalle i Mo.

— Jaha, om man tänker sig djupt in i politiken, så har du allt rätt, Kalle, lät Johan i Bo, när han grunnat och undrat och snusat en vändning.

Vi hade kantänka glidit in på politiken. Och för min del var jag så hjärtinneligt glad att vi kastade oss öfver skattefrågan. Ty en stund förut hade vi hållit på att rifva ner hela stugan. Vi sparkade mot bänkar och bord, dängde omkull stolar, hoppade jämfota och syndade förmedelst gräsligt svärjande, ryckte i spishvalfvet, som om vi velat rifva ner detsamma, och alla fruntimren rusade ut och trodde, att vi blifvit galna.

Vi talade nämligen då om norrbaggen.

Men så fort vi gledo in på skattevägen, blefvo vi, såsom här ofvan synes, lugna och lätta och beskedliga igen.

Nesse Jönsson sa' ingenting på länge. Han satt framme vid bordet och glodde stint framför sig.

Men rätt som han satt, dängde han näfven i det inbördes testamentet och hojtade:

— Tösst karlar härinne, så ska' ja' göra ett politiskt tal och lägga fram en motion, som verkligen räddar landet i ett tempo bå' med afseende på skatter och moral.

Vi tystnade och satte oss till rätta på sofflocken.

Och så höll Nesse Jönsson ett tal, som, öfversatt till rejäl svenska, hade följande beundransvärda lydelse:

»Om en mänska har några särskilda förmåner att njuta af framför andra, så är det inte mer än rätt och billigt, att hon skattar för dem. Men nu frågar jag er här i min kammare, hvad skatt lägga alla dessa ungkarlar, som sprattla omkring i fåvitsko öfver hela landet, hvad skatt lägga de för sina fri- och rättigheter? Tänk på den saken, herr Meyer! Ty de ogifta karlarna äro till förfång för den laglydiga, stadgade och gifta mänskligheten.

Faktum är, att om man genom dryga skatter kunde tvinga de unga männen att gifta sig ordentligt och i tid, så skulle här vara trefligare i landet än här nu är. Ty ungkarlar äro ett otyg inom socknarna. Ju flere ungkarlar, ju större blir kommunalsedeln förmedels dyra utackorderingar af tallösa småbarn, de där hvarken ha fader eller moder, som försörja sig, utan hvilkas underhåll uttaxeras efter fyrk.

Hvarje kommunalnämndsordförande skall med rörelse och grämelse erkänna sanningen af dessa mina ord. Och på så sätt får ju den gifta och rejäla befolkningen icke blott försörja sina egna utan äfven andra oskyldiga personers afkomma.

Är icke detta en lika sekelgammal orättvisa som grundskatten?

Detta är nu en sida af saken. Vidare är det ungkarlarne, som sprida all uselhet kring sig här i landet. Så länge en mänska aldrig blifvit stukad här i världen, tror hon sig opåtaldt kunna tillåta sig hvad handlingar som helst, äfven sådant, som rispar i

anständigheten. Det kan väl aldrig falla en något så när ordentligt gift man in att dråsa in i sin grannes kök vid tolftiden på natten, åtminstone vet jag, att det vore löx för mej, och ingen man af äkta stånd tillåter sej att masa upp på frälsningsarméns plattform i berusadt tillstånd och kyssa löjtnantskan »långsamt» på munnen midt under hennes brinnande bön.

Men sådana gräsligheter äro hvardagsmat och nattfoder för ungkarlarna. Det riktigt ryser genom hela min lekamen, bara jag nödgas tänka på't.

Visst göres här mycket för att mildra ungkarlarnes raseri. Här finns federation, själfva söka de förbättra sig och blifva »kristlige unge män», kungen söker kväsa dem på exercishedarna. Ingenting hjälper.

Men jag säger eder: gift pojkarna, lägg skatt på dom, tills de tvingas under äktenskapets ok, så får landet pengar och gossarna bli som vi, spaka som små lamm.

Det vore att sätta yxan till syndens rot. Hvad är det för folk, som gormar på gator och vägar nattetid? Hvad är det för människor, som styra till utsväfningar och slagsmål? Ack, det är bångstyrigt ogift och fånigt folk.

Laga att de bli gifta tvärt, o riksdag. Och vidare i vår text.

Så länge det finns ungkarlar till, så länge varder denna arma jord betungad af gamla ogifta fruntimmer, de där intet hopp hafva och hvilka förty besjälas af ett rysligt och ett brinnande hat mot allt manligt kött. Jag behöfver ej spilla många ord på dem, ty vi känna dem fullt väl, dessa drakar, som till och med icke sky att spy ut sitt etter öfver oss gifta jordevandrare, beskyllande oss för pigkyssning och andra brott och missgärningar, som mot naturen äro. Tänk bara om alla dessa, som nu dagligen sönderstycka vår heder, samtliga blifvit gifta och välsignade med ett halft tjog barn hvardera, så hade de, min själ, haft annat att tänka på än skälla på allt och alla. Att så icke är, därtill äro de förbaskade ungkarlarna skulden. Ve dem! För min del tror jag inte heller, att en ungkarl kan bli salig, ty han kommer allt för mycken förargelse åstad och är skulden till alla ogifta flickors olyckliga och onaturliga belägenhet.

Därför är jag lycklig, emedan jag icke är såsom en af dem eller har deras sinne. Tvärtom, jag skulle gärna ha' gift mig med en hel trave fruntimmer här i socknen och räddat dem, om det varit tillåtet och lagenligt.

Ur dessa och många andra synpunkter anser jag, att en skatt på ungkarlar icke blott är rättfärdig, utan till och med alldeles nödvändig.

Vi ha ju hundskatt. Hvarför i Herrans namn kan man då icke ha skatt på vålddriftande och okynnes ungkarlar?

Si, gubbar, detta ä' min politiska trosbekännelse. Hva' säjes om den?» slöt Nesse Jönsson andfådd.

— Dä ä' öfververk! Den borde riksdagen ha nys om! skrek vi alla med en mun.

— Han ska' nog få't! nickade Nesse med viktig min.

I detsamma kom Danjels pojk' i Hagaberg in och ställde sig vid dörren.

När Nesse fick syn på pojken, for han upp som en tupp:

— Ut mä' dej, din fäbom. Ja' vet nog, hva' du springer här och nosar efter. Men mi' Klara får du allri. Du har för små medel och borde veta hut!

Pojkastackarn slank ut genom dörren, och vi gingo fram och bevittnade det inbördes testamentet.

I en samling fristående och kompletta arbeten utgifves ett urval af

Thure Sällbergs

Humoristiska skizzer

från den småländska landsbygden.

Hvarje del kostar 25 öre.

Närmast utgifvas:

HVARDAGSSLIT OCH HÖGTIDSGILLEN.

Med 25 illustrationer.

BONNAKNEP OCH RALLAREDÅD.

Med 24 illustrationer.

GYCKLEJÖSSAR OCH ANDRA FRAMSTÅENDE SYNDARE.

Med 24 illustrationer.

FRIERI OCH GIFTERMÅL, HATFULLHET, HÄMND OCH SLAGSMÅL.

Med 22 illustrationer.

ILLDÅD OCH KÄRLEKSAFFÄRER.

Med 19 illustrationer.